

Opinnäytetyö YAMK

Terveysala

Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen

2012

Elina Lauas

TERVEYSALAN KANSAINVÄ- LISTEN VAIHTO-OPISKELIJOI- DEN OHJAUKSEN HYVÄT KÄYTÄNTEET

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Elina Lauas

TERVEYSALAN KANSAINVÄLISTEN VAIHTO- OPISKELIJOIDEN OHJAUKSEN HYVÄT KÄYTÄN- TEET

Kehittämiprojektin tavoitteena oli tuottaa yhtenäinen terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjauksen toimintamalli Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin (VSSHP). Tarkoituksena oli yhtenäistää vaihto-opiskelijoiden ohjausta yhdessä vaihto-opiskelijoiden, lähiohjaajina toimivien, VSSHP:n opetuskoordinaattorin ja Turun ammattikorkeakoulun (AMK) edustajien kanssa.

Kehittämiprojektin soveltavan tutkimuksen osuudessa selvitettiin terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden odotuksia ja kokemuksia käytännön harjoittelusta kaksiosaisella teema-haastattelulla. Haastatteluun osallistui yhdeksän (N = 9) eurooppalaista terveysalan vaihto-opiskelijaa. Haastatteluteemat olivat oppimisympäristö, ohjaus ja opetus sekä opiskelija. Ensimmäinen haastattelu tehtiin ennen käytännön harjoitteluun menoa ja siinä kysyttiin opiskelijan odotuksia harjoittelusta. Toinen haastattelu oli harjoittelun loputtua, jolloin selvitettiin sitä, miten nämä odotukset olivat toteutuneet. Saatu aineisto analysoitiin sisällön analyysiä soveltaen.

Kehittämiprojekti jatkui projektiryhmäyöskentelyllä, johon osallistui kansainvälisiä vaihto-opiskelijoita ohjaavia lähiohjaajia, Turun AMK:n edustajia ja VSSHP:n opetuskoordinaattori. Haastatteluista saatujen tulosten perusteella luotiin Terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjauksen hyvät käytänteet. Näiden rakenne perustuu Opiskelijaohjauksen laatusuosituksiin. Hyvissä käytänteissä määritellään lähiohjaajan, opiskelijan ja oppilaitoksen vastuut ja velvollisuudet käytännön harjoittelujaksolle.

ASIASANAT: Kansainvälinen vaihto-opiskelija, oppimisympäristö, ohjaus, opetus

Elina Lauas

A GOOD PRACTICE FOR SUPERVISION OF THE INTERNATIONAL EXCHANGE STUDENTS IN HEALTH CARE EDUCATION

The purpose of this development project was to unify international health care exchange students' orientation in their clinical practise in The Hospital District of Southwest Finland with the international students, delegates from Turku University of Applied Sciences (TUAS) and the Nurse mentors. The aim was to develop a structured model for international exchange students' supervision.

The method of this study was a theme interview in two phases. The target group was the international health care exchange students who had their clinical practise in The Turku University Hospital. The themes of the interview were the learning environment, the orientation and the student. The first interview was done before the students went to the clinical practise. In this interview they were asked about the expectations of the clinical practise. The second interview was made after the clinical practise. The students were asked how they expectations were fulfilled in the clinical practise. The data was analyzed with a content analysis. The results were described qualitatively.

As the result of this development project a good practise of the international health care exchange students' supervision in The Hospital District of Southwest Finland was created. In this project group there were participants from Turku University of Applied Sciences and Turku University Hospital. These good practises are based on the quality recommendations of student supervision and in these are described the responsibilities of the students, the Nurse mentors and the academies.

KEYWORDS: International exchange student, learning environment, supervision, teaching

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 KEHITTÄMISPROJEKTIN TARKOITUS JA TAVOITTEET	7
3 KIRJALLISUUSKATSAUS	7
3.1 Käytännön harjoittelu	8
3.2 Oppimisympäristö	10
3.3 Ohjaus ja opetus	11
3.4 Kansainväliset vaihto-opiskelijat	13
4 KEHITTÄMISPROJEKTIN TOTEUTUS	14
4.1 Kehittämiprojektin kohdeorganisaatio	14
4.2 TYKSin opetus- ja koulutuspolitiikka	15
4.3 Kehittämiprojektin organisaatio	16
4.4 Kehittämiprojektin eteneminen	17
5 SOVELTAVAN TUTKIMUKSEN OSIO	19
5.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	19
5.2 Metodi	19
5.3 Osallistujat	21
5.4 Aineiston keruu	21
5.5 Aineiston analyysi	23
5.6 Tulokset	25
5.6.1 Oppimisympäristö	25
5.6.2 Ohjaus ja opetus	28
5.6.3 Opiskelija	32
5.7 Eettisyys ja luotettavuus	36
5.8 Tulosten arviointi	39
6 TERVEYSALAN KANSAINVÄLISTEN VAIHTO-OPISKELIJOIDEN OHJAUKSEN HYVÄT KÄYTÄNTEET	41
6.1. Hyvien käytänteiden luominen	41
6.2. Hyvät käytänteet	43

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	47
7.1 Kehittämiprojektin prosessin arviointi	47
7.2 Hyvien käytänteiden arviointi	48
7.3 Jatkokehittämisaiheet	49
LÄHTEET	51

LIITTEET

Liite 1. Opiskelijaohjauksen laatusuosituks	
Liite 2. Tutkimuksen saatekirje	
Liite 3. Ensimmäisen haastatteluosion kysymykset	
Liite 4. Toisen haastatteluosion kysymykset	
Liite 5. Tietoinen suostumus haastateltavaksi – kaavake	
Liite 6. Terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjauksen hyvät käytänteet	

KUVIOT

Kuvio 1. Kehittämiprojektin eteneminen	18
Kuvio 2. Esimerkki sisällön analyysistä	24
Kuvio 3. Oppimisympäristöön liittyvät odotukset ja niiden toteutuminen	25
Kuvio 4. Ohjaukseen ja opetukseen liittyvät odotukset ja niiden toteutuminen	28
Kuvio 5. Opiskelijan tavoitteet, harjoitteluun valmistautuminen ja huolet sekä niiden toteutuminen	32
Kuvio 6. Terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjauksen hyvät käytänteet	44

1 JOHDANTO

Maailman muuttuminen ja ihmisten liikkuminen sekä kansainvälistyminen ovat muuttaneet ympäröivää maailmaamme. Nämä asiat ovat tuoneet mukanaan muutoksia ja vaatimuksia tutustua muihin kulttuureihin myös hoitotyön opiskelussa ja toteutuksessa. Kulttuurinmukainen hoitaminen sekä siihen liittyvä eri kulttuurien ymmärrys ja hyväksyminen ovat tärkeitä nykypäivänä. (Leininger 2002.)

Suomen liittyminen Euroopan Unioniin (EU) mahdollisti vapaamman liikkumisen EU:n alueella. Bolognan julistus vuonna 1999 korosti koulutuksen ja koulutusyhteistyön merkitystä vakaan, rauhanomaisen ja demokraattisen yhteiskunnan kehittämisessä ja vahvistamisessa. Tarkoituksena oli opiskelijoiden, opettajien, tutkijoiden ja korkeakoulujen muun henkilökunnan liikkuvuuden esteiden poistaminen ja liikkuvuuden lisääminen. (Opetus- ja koulutusministeriö 2010.) Kansainvälisiä hoitotyön vaihto-opiskeluohjelmia on ulkomailla toteutettu jo vuosikymmeniä. Suomessa kansainvälinen hoitotyön vaihto-opiskelu käynnistyi 1990-luvulla ja yleistyi 2000-luvulla. (Kivinen 2005; Savolainen 2009.)

Tämän kehittämisprojektin avulla luotiin terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjauksen hyvät käytänteet Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin (VSSH). Näissä käytänteissä määriteltiin oppilaitoksen, opiskelijan ja lähiohjaajan vastuut ja velvollisuudet käytännön harjoitteluun liittyen. Tutkimuksellisessa osiossa selvitettiin terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden odotuksia käytännön harjoitteluun liittyen ja niiden toteutumista kaksivaiheisella teemahaastattelulla. Saatujen tulosten pohjalta projektiryhmä työsti Opiskelijaohjauksen laatukriteereiden mukaiset ohjauksen hyvät käytänteet.

Tämä kehittämistyö liittyi itsenäisenä projektina kansainväliseen Empowering the Professionalization of Nurses through Mentorship (EmpNURS) hankkeeseen, jossa kehitetään sairaanhoitajaopiskelijoiden käytännön harjoittelun ohjausta neljässä EU-maassa (EmpNURS 2012). Taustahankeen avulla kehittämisprojektin tekijä pääsi tutustumaan kansainväliseen kehittämistoimintaan

tekemällä benchmarking-vierailuja hankkeen kokouksiin. Hän sai hankkeen jäseniltä lähdemateriaalia ja opinnäytetöitä aiheeseen perehtymistä varten.

2 KEHITTÄMISPROJEKTIN LÄHTÖKOHTA JA

TAVOITTEET

Kehittämiprojektin lähtökohtana olivat projektipäällikön ja VSSHP:n opetuskoordinaattorin kokemukset kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden yhtenäisten ohjaukseen tarpeesta. Opiskelijoille on ajoittain vaikeaa löytää sopivia harjoitteluyksiköitä, sillä yksiköillä ei ole tietoa siitä, mitä näiden opiskelijoiden ohjaukseen kuuluu. Harjoittelujaksojen kestot ovat noin kolmesta kuuteen viikkoon ja tänä aikana opiskelijan tavoitteena on oppia mahdollisimman paljon erilaisia uusia tietoja ja taitoja. Tämä ei onnistu ilman selkeää ohjeistusta harjoitteluyksiköille. Turun yliopistollisen keskussairaalan erityisvastuualueen opetus- ja koulutuspolitiikka, VSSHP:n strategia ja Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) suositukset toimivat myös perusteluina kehittämiprojektille (STM 2004; VSSHP 2007; TYKS 2010).

Kehittämiprojektin tavoitteena oli tuottaa yhtenäinen terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjauksen toimintamalli VSSHP:n. Tarkoituksena oli yhtenäistää vaihto-opiskelijoiden ohjausta yhdessä vaihto-opiskelijoiden, lähiohjaajina toimivien, VSSHP:n opetuskoordinaattorin ja Turun AMK:n edustajien kanssa, jotka koordinoivat kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden harjoittelujaksoja.

3 KIRJALLISUUSKATSAUS

Ensimmäinen kirjallisuushaku tehtiin joulukuussa 2010 käyttämällä tietokantoja PubMed, ScienceDirect ja EbscoHost. Haut tehtiin englanniksi hakusanoina exchange, international, nurse, nursing, student, orientation, mentor sekä suomeksi vastaavilla sanoilla. Englanninkielisiä hakutuloksia saatiin yhteensä 924,

joista 52 pystyttiin hyödyntämään. Suomenkielisiä tutkimuksia löytyi neljä. Viimeinen kirjallisuushaku tehtiin maaliskuussa 2012. Hakusanoina käytettiin exchange, expectation, international ja student eri yhdistelminä PubMedissä. Tarkoituksena oli selvittää, onko kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden odotuksia käytännön harjoittelusta tutkittu. Yhtään tällaista tutkimusta ei löytynyt.

Kansainvälistä vaihto-opiskelua on tutkittu jo 1980-luvulta lähtien. Näkökulmana on ollut kansainvälisen vaihto-opiskelun hyödyt opiskelijalle. Tutkimukset ovat suurimmaksi osaksi ulkomaisia. 2000-luvulla on ilmestynyt muutama suomenkielinen tutkimus johtuen vaihto-opiskelun yleistymisestä Suomessa. Suurin osa tutkimuksista, kuten Kivisen (2005) ja Savolaisen (2009) tutkimukset, liittyy vaihto-opiskelijoiden omiin kokemuksiin harjoittelusta.

3.1 Käytännön harjoittelu

Ammatillisessa koulutuksessa työssä oppiminen eli käytännön harjoittelu on olennainen osa ammattiin valmistumista. Se tarkoittaa aidossa työympäristössä suoritettavaa tavoitteellista, ohjattua ja arvioitavaa opiskelua. Työelämässä tapahtuvan ohjatun harjoittelun tarkoituksena on perehdyttää opiskelija ammatin kannalta keskeisiin työtehtäviin sekä opintojen aikana saatujen teoreettisten tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä. Työssä oppiminen ja ohjattu harjoittelu luovat perustan ammatilliselle kasvulle ja asiantuntijuuden lisääntymiselle. Toiminta tulee suunnitella, toteuttaa ja arvioida yhteistyössä oppilaitoksen, työyksikön ja opiskelijan kanssa. Sen tulisi olla kaikkia osapuolia hyödyttävää. (STM 2004; Mykrä 2007; Frisk 2010.)

Sosiaali- ja terveydenhuollon harjoittelupaikkoina toimivien organisaatioiden tehtävänä on varmistaa, että jokainen harjoittelujakso tarjoaa riittävästi opiskelijan ammatillisuutta, osaamista ja työelämätaitoja kehittäviä oppimiskokemuksia. Ohjauksen tulee vastata opiskelijan tarpeita sekä oppimiselle asetettuja vaatimuksia. Harjoittelun onnistuminen edellyttää opettajan, opiskelijan ja ohjaajan vastavuoroisuutta ja sitoutumista sekä ohjaukseen että oppimiseen. (STM 2004; Opiskelijaohjauksen laatusuosituksen 2010.)

Opiskelijan kehittyminen ammattilaiseksi on prosessi, johon harjoittelun ohjaaja osallistuu. Ohjaus on aktiivista, suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa. Se on opiskelijan oppimisen ja ammatillisen kasvun tukemista, edistämistä ja helpottamista ja toteutuu ohjaajan ja opiskelijan vuorovaikutuksen kautta. Ohjaussuhteen tuloksena mahdollistuu uuden oppiminen ja itseohjautuvuuden kasvu. Keskeistä on opiskelijälähtöisyys sekä opiskelijan tukeminen teorian ja käytännön yhteensovittamisessa. Ohjauksen onnistumisen edellytyksiä ovat yksilöohjaus, henkilökohtainen ohjaaja ja myönteinen oppimisympäristö. (Saarikoski 2002; Helin 2004; STM 2004; Kääriäinen & Kyngäs 2005; Mykrä 2007.)

Opiskelijat oppivat eri tavoin. Erilaisia oppimistapoja ovat ajatteleminen, tekeminen, kokeminen ja pohtiminen. Nykyinen käsitys oppimisesta perustuu konstruktivismiin eli kokemukselliseen oppimiseen. Se nähdään aktiivisena tiedon rakentamisen prosessina. Tieto ei vain siirry, vaan oppija rakentaa sitä itse uudelleen. Oppijan aikaisemmat tiedot, taidot, käsitykset ja kokemukset opittavasta asiasta vaikuttavat paljon siihen, mitä ja miten hän asiasta havaitsee. Keskeistä on, että oppijassa heräävät asiaan liittyvät kysymykset, oma kokeilu, ongelmanratkaisu ja ymmärtäminen. Oppiminen on oman toiminnan, tilanteiden ja vuorovaikutuksen tulosta. Subjektiiivisista kokemuksista muodostuu objektiiivista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen ja oppijan keskinäisen yhteistoiminnan kautta. (Rauste-von Wright & von Wright 2004.)

Kokemuksellisen oppimisnäkökuvan ydinajatus on, että oppiminen etenee konkreettisia kokemuksia ja toimintaa reflektoiden kohti ilmiöiden teoreettista ymmärtämistä ja parempia toimintamalleja. Yksilön oppimisessa on erotettavissa Kolbin (1984) mukaan neljä erilaista oppimistyyliä: aktiivinen kokeilu, konkreettinen kokeilu, reflektiivinen havainnointi ja abstrakti käsitteellistäminen. Kokemuksellisen oppimisen kehä syntyy yhdistämällä nämä oppimistyylit. (Kolb 1984.)

Sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoiden työssä oppimiseen ja harjoittelun ohjaukseen on laadittu useita suosituksia ja ohjeistuksia kuten STM:n suositus terveydenhuollon toimintayksiköille. Näiden tarkoituksena on kehittää harjoittelun toteutusta ja arviointia sekä yhtenäistää harjoittelun ohjauksen käytänteitä. Ta-

voitteena on taata opiskelijoille turvallinen ja laadukas harjoittelu terveydenhuollon organisaatiossa, kannustaa opiskelijaohjauksen kehittämiseen, edistää koulutuksen ja työelämän välisen yhteistyön kehittymistä ja ehkäistä harjoitteluun liittyviä epäkohtia. Viimeisin ohjeistus on Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin opiskelijaohjauksen alueellisessa yhteistyöverkossa laaditut Opiskelijaohjauksen laatusuosituksiset. Ne pohjautuvat STM:n aiempiin suosituksiin, tutkimustietoon sekä käytännön toimijoiden kokemustietoon. Laatusuosituksissa on yhteensä kymmenen kohtaa, jotka käsittelevät sopimuksia ja resursseja, tiedottamista, harjoitteluyksikön toimintaa, perehdytystä, teoriaa ja käytäntöä, opiskelijaa, ohjaajaa, ohjaajakoulutusta, ohjaavaa opettajaa sekä arviointia. (STM 2004; Opiskelijaohjauksen laatusuosituksiset 2010.) Lyhennelmä Opiskelijaohjauksen laatusuosituksista löytyy liitteestä 1.

3.2 Oppimisympäristö

Oppimisympäristö on oppimiseen liittyvän fyysisen ympäristön, psyykkisten tekijöiden ja sosiaalisten suhteiden kokonaisuus, jossa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Sen tarkoituksena on tukea opiskelijan kasvua ja oppimista. Hoitotyön näkökulmasta keskeinen elementti on vuorovaikutteiset oppimisprosessit. Hoitoympäristö tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden olla vuorovaikutuksessa opittavan asian kanssa sekä mahdollisuuden teorian ja käytännön yhdistämiseen. (Saarikoski 2002; Opetusministeriö 2004; Mikkelsen Kyrkebo & Hage 2005.)

Onnistunut käytännön harjoittelu on yhteydessä opiskelijan myönteisiin kokemuksiin oppimisympäristössä. Opiskelijan oma motivaatio oppimiseen, opiskelijan hyväksyminen osaksi työyhteisöä, yksikön myönteinen työilmapiiri, osastonhoitajan kannustava asenne sekä vuorovaikutus ohjaajan ja opiskelijan välillä ovat tärkeitä tekijöitä harjoittelun onnistumiseksi. Opiskelijoiden mielestä henkilöstön vaikutus opiskelijan vastaanottoon on erittäin merkittävä. Hyväksyvä ja myönteinen ilmapiiri sekä perehdytys työyhteisöön auttavat opiskelijaa rentoutumaan, ja sopeutuminen uuteen kulttuuriin helpottuu merkittävästi.

(Wihlborg 1999; Saarikoski, Isoaho, Leino-Kilpi & Warne 2005; Mattila, Pitkäjärvi & Eriksson 2010.)

Opiskelija kokee kuuluvansa osaksi työyhteisöä, kun taustalla ovat omat myönteiset kokemukset sekä henkilöstön hyväksyvä asenne opiskelijaa kohtaan. Hän kokee tärkeänä kannustuksen ja rohkaisun itsenäiseen työskentelyyn. Oppimista edistävässä ympäristössä vallitsee avoin ja turvallinen ilmapiiri, jolloin opiskelijan on helppo lähestyä henkilöstöä. Tarkoituksenmukaisten oppimistilanteiden puute, joutilaisuus, kiireinen ja huono ilmapiiri liittyvät opiskelijan epämiellyttäviin kokemuksiin harjoittelusta. (Grant & McKenna 2003; Saarikoski ym. 2005; Mattila ym. 2010.)

3.3 Ohjaus ja opetus

Ohjaaja on henkilö, joka henkilökohtaisesti mahdollistaa opiskelijan oppimisen harjoittelujakson aikana. Hän ohjaa ja arvioi oppimista sekä pyrkii järjestämään opiskelijalle oppimistilanteita. Ohjaussuhteen on todettu olevan tärkein elementti käytännön harjoittelun onnistumiselle. Ammatillisuus ja itsetuntemus kehittyvät parhaiten yksilöllisessä ohjaussuhteessa. Ohjaussuhde ja opiskelijan kokemus tyytyväisyys ovat täysin yhteydessä toisiinsa. (Gillespie 2005; Saarikoski, Marrow, Abreu, Riklikiene & Özbicakci 2007; Murray, Rosen & Staniland 2010; Warne ym. 2010.)

Tutkimusten mukaan monikulttuurisen ohjaussuhteen tunnusmerkeiksi muodostuu huoli opiskelijan sopeutumisesta vieraaseen kulttuuriin sekä oppimistuloksista, kokemus yhdessä ja molemminpuolisesta oppimisesta sekä tunne riittämättömästä yhteistyöstä koulun kanssa. Ohjaajat käyttävät erilaisia menetelmiä lisätäkseen opiskelijan kulttuurinmukaista oppimista. He selittävät ja kertovat erilaisesta hoitokulttuurista, vaativat ammatillista vastuuta, työskentelevät yhdessä opiskelijan kanssa, kyselevät syitä sekä ohjaavat ja rohkaisevat ongelman ratkaisuun. He rohkaisevat opiskelijaa osallistumaan hoitamiseen. (Koskinen & Tossavainen 2003, Mattila ym. 2010.)

Ohjaussuhde voidaan kokea sekä palkitsevaksi että turhauttavaksi kokemukseksi. Puutteellinen kielitaito voi johtaa siihen, että ohjaaja kokee tullessa jä-tetyksi yksin opiskelijan kanssa. Tämä voi johtua muun henkilökunnan haluttomuudesta tai kyvyttömyydestä puhua englantia opiskelijan kanssa. Yhteistyö koulun kanssa koetaan usein riittämättömäksi. Opettajat käyvät harvoin opiskelijaa tapaamassa eivätkä osallistu ohjauksen toteuttamiseen. Lisäksi tietoa tulevasta opiskelijasta, harjoittelun vaatimuksista sekä monikulttuurisesta opetuksesta on vaikea saada. Parhaimmillaan ohjaussuhde on kuitenkin ohjaajalle rikastuttava ja kulttuurista osaamista lisäävä kokemus. (Koskinen & Tossavainen 2003; Mattila ym.2010.)

Ohjaussuhde voi epäonnistua. Pääsääntöisesti se koetaan huonoksi johtuen kulttuurisista tekijöistä, jotka ovat aikaisemmissa tutkimuksissa todetut olevan suurimmat ja tärkeimmät asiat ohjaussuhteessa. Ongelmia aiheuttavat erilainen aika- ja terveystietämys, koulutukselliset tarpeet sekä tavat ja elämäntyyli. Vuorovaikutusta vaikeuttaa myös kielitaidon puute. Ohjaajat kokevat työlääksi asioiden selittämisen kahdella kielellä varsinkin silloin, kun sekä ohjaajalla että opiskelijalla on puutteellinen kielitaito. Ohjaajalta vaaditaan hyviä kommunikointitaitoja, joihin tulisi sisältyä riittävän hyvä englanninkielen taito, pystyäkseen tukemaan opiskelijoita ja antamaan palautetta englanninkielellä. Huolellinen valmistautuminen vaihto-opiskeluun ja sen ohjaukseen sekä ohjaajan valintaan ovat tärkeitä tekijöitä käytännön harjoittelun onnistumiseksi. (Morales-Mann & Smith 1995; Jääskeläinen 2009.)

Ammatillisen hoitotyön kehittyminen vaatii työskentelyä potilaiden kanssa. Aluksi opiskelijat saattavat olla passiivisia tarkkailijoita, mutta jatkossa ohjaajan aktiivisuudesta riippuen aktiivisia osallistujia. Tutkimusten mukaan opiskelijat arvostavat saamaansa ohjausta ja kokemusta työskentelystä ryhmän jäsenenä. Toisaalta kokemukset itsenäisestä työskentelystä lisäävät opiskelijan itsetuottamusta. Opiskelijan on tärkeä nähdä koko yksilöllinen hoitotyön prosessi yhden potilaan osalta. Näin hänen on helpompi saavuttaa ymmärrys sairaanhoitajan roolista. Tämä asettaa vaatimuksia harjoittelujakson pituudelle. Mitä

pitempi harjoittelujakso on, sitä tyytyväisempiä harjoitteluunsa opiskelijat ovat. (Campinha-Bacote 1999; Kaarto 2010; Mattila ym. 2010; Warne ym. 2010.)

3.4 Kansainväliset vaihto-opiskelijat

Suomeen saapui vuonna 2010 yhteensä 8990 ulkomaalaista opiskelijaa, heistä ammattikorkeakouluopiskelijoita oli 3578. Näistä opiskelijoista 255 tuli Turun ammattikorkeakouluun. (Garam 2011.) VSSH:ssä on kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden suorittamia harjoittelujaksoja noin 30 lukukausittain. Määrä on ollut kasvussa viime vuosina. (T. Tarr, henkilökohtainen tiedonanto 15.2.2012.)

Tutkittaessa kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden kokemuksia harjoittelusta on havaittu, että epävarmuus tavoista ja tottumuksista, epäonnistumiset ja jopa syrjintä vaikeuttavat oppimista. Osalle kulttuurisokki voi aiheuttaa sopeutumisongelmia. Kommunikaatio ja vuorovaikutus toisen kulttuurin ihmisten kanssa on psyykkisesti vaativaa. Kielteinen palaute ja selittämisen vaikeudet kieliongelmiin takia ovat usein harjoittelun epäonnistumiseen liittyviä asioita. Opiskelijan passiivinen rooli ja vastahakoisuus yhteistyöhön johtuvat monelta osin lähiohjauksen puutteesta. Opiskelijat, joille ei ole nimettyä ohjaajaa kokevat, että heitä heitellään ohjaajalta toiselle ja otetaan väkinäisesti mukaan oppimiskokemuksiin. He kärsivät harjoittelun aikana yksinäisyydestä, eristyneisyydestä sekä koti-ikävästä. He kokevat jäävänsä yksin. (Campinha-Bacote 1999; Koskinen & Tossavainen 2004; Siikonen 2009.)

Kansainväliset vaihto-opiskelukokemukset tarjoavat opiskelijoille kokemuksia, joita on mahdotonta saavuttaa muilla tavoin. He saavat mahdollisuuden oppia muista kulttuureista, sopeutua uusiin ympäristöihin sekä erityisesti kehittyvät ymmärtämään erilaisia kulttuureja. Nämä kokemukset vaikuttavat myönteisesti heidän omien arvojensa, uskomustensa ja päätöstensä kehittymiseen. Opiskelijat kokevat itseluottamuksensa sekä selviytymismahdollisuuksiensa vieraissa tilanteissa ja kulttuureissa lisääntyneen merkittävästi vaihto-opiskelukokemuksen jälkeen. (McAuliffe & Cohen 2005; Wimpenny, Gault, MacLennan, Boastbowen & Shepherd 2005; Bosworth ym. 2006; Lipson & DeSantis 2007; Ruddock & Turner 2007; Sloand, Bower & Groves 2008.)

Onnistunut vaihto-opiskelu johtaa tietojen ja taitojen jakamiseen eri maiden välillä. Kansainvälinen vaihto-opiskelukokemus lisää merkittävästi opiskelijoiden ammatillista kasvua ja kehitystä. He oppivat vertailemaan erilaisia terveydenhuoltojärjestelmiä. Kokemus lisää monikulttuurisen hoitotyön ymmärrystä ja opettaa erilaisia kommunikointikeinoja ja niiden käyttöä. (Noponen 1997; Duffy, Farmer, Ravert & Huittinen 2003, Grant & McKenna 2003; Lee 2004; Button, Green, Tegnah, Johansson & Baker 2005; Callister & Cox 2006; Torsvik & Hedlund 2008; Keogh & Russel-Roberts 2009.)

Kulttuurisen herkkyyden kehittyminen edellyttää monimutkaista yhteensovittamista sekä sopeutumista toisiin kulttuureihin. Se ei voi tapahtua ilman avointa ja uteliasta asennetta eri kulttuureja kohtaan. Kulttuurinmukainen hoitaminen edellyttää hoitajalta tietoa potilaidensa kulttuurisista arvoista ja tavoista. Kulttuuri on siis se perusta, jolle hoitotyötä voidaan suunnitella ja toteuttaa. Opiskelijoiden mahdollisuudet ja halu toteuttaa kulttuurinmukaista hoitotyötä lisääntyvät merkittävästi vaihto-opiskelun jälkeen. Kulttuurienvälisesti tehokas henkilö pystyy sopeutumaan erilaisiin tilanteisiin ja toimimaan menestyksekkäästi hyvinkin erilaisten ihmisten kanssa. (Leininger 1991; Ruddock & Turner 2007; Savolainen 2009; Siikonen 2009.)

4 KEHITTÄMISPROJEKTIN TOTEUTUS

4.1 Kehittämiprojektin kohdeorganisaatio

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä on yksi maamme 20 sairaanhoitopiiristä. Sairaanhoitopiiri vastaa alueellaan erikoissairaanhoidon järjestämisestä. Se huolehtii myös alueellaan terveydenhuollon tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnasta. Vaativammasta erikoissairaanhoidosta vastaavat maamme viisi yliopistosairaalaa, joista TYKSin erityisvastuualue kattaa Varsinais-Suomen ja Satakunnan. (VSSH 2007.)

Sairaanhoitopiirin perusarvoja ovat muun muassa henkilöstön hyvinvointi ja jatkuva uudistuminen. Työhyvinvointia parannetaan panostamalla osaamiseen,

työolosuhteisiin ja -välineisiin. Jatkuva uudistumien vaativalla toimialalla edellyttää jatkuvaa kykyä ja halua uudistua ja uudistaa. Tämä vaatii erikoissairaanhoidossa korkeatasoista tieteellistä tutkimusta sekä jatkuvaa uusien tietojen ja taitojen oppimista. Näin ollen opetustoiminnalla on keskeinen osuus sairaanhoitopiirissä. Työntekijöiden osaamiseen panostetaan. Opetustoimintaa ja hoitohenkilöstön ja hoitotyön esimiesten koulutusta kehitetään yhteistyössä Turun yliopiston ja oppilaitosten kanssa. Erityisesti tiivistetään työelämän ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä. (VSSHP 2007.)

Tavoitteena on ylläpitää ja kehittää henkilöstön osaamista ja erikoissairaanhoidossa tarvittavia tietoja ja taitoja noudattamalla laadittua kehittämissuunnitelmaa, joka sisältää osaamiskartoituksen tekemisen, koulutuksen ja kouluttautumisen suunnittelun ja toteuttamisen sekä perehdyttämisen ja työhön opastamisen. Sairaanhoitopiirin viranhaltijat osallistuvat yhdessä koulutusviranomaisien kanssa opetusohjelmien suunnitteluun ja toteutukseen. Tavoitteena on opetuksen kehittäminen vastaamaan terveydenhuollon ja työelämän tarpeita. (VSSHP 2007.)

4.2 TYKSiin opetus- ja koulutuspolitiikka

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin strategiassa vuosille 2007-2015 yhteisiä menestystekijöitä ovat mm. henkilöstön osaamisen kehittäminen ja ylläpito. Tämän pohjalta on valmistunut TYKSiin erityisvastuualueen opetus- ja koulutuspolitiikka -strategisen tason suunnitelma vuosille 2010-2015. Tavoitteena on taata paras mahdollinen potilashoito osaavan hoitohenkilöstön avulla. Tulevaisuuden haasteena on työelämän muuttuminen, johon vaikuttavat esimerkiksi kansainvälistyminen, tiedon nopea uusiutuminen sekä lisääntyvä moniammatillinen yhteistyö. (VSSHP 2007; TYKS 2010.)

Opetus- ja koulutuspolitiikan avulla varmistetaan tiivis yhteistyö sairaanhoitopiirien ja koulutusorganisaatioiden kesken. Lisäksi sillä pyritään luomaan myönteinen työnantajakuva jo opiskelijoiden käytännön harjoittelujaksoilta alkaen. Tärkeänä osana on henkilöstön riittävyyden ja työtyytyväisyyden ylläpitäminen vaikuttamalla henkilökunnan osaamiseen, kehittämiseen, työhyvinvointiin ja

työoloihin. Yhtenäisen toimintakulttuurin luominen on tärkeää. (TYKS 2010.) Samoihin arvoihin ja tavoitteisiin pohjautuu myös Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin hoitotyön toimintaohjelma vuosille 2010–2015 (VSSHP 2010).

Opiskelijaohjauksen yhteistyöverkostoilla ja toimivilla rakenteilla edistetään ohjauksen laatua ja arviointia. Tämä edellyttää opiskelijaohjauksen koordinoitijärjestelmää sekä kliinisten oppimisympäristöjen kehittämistä siten, että ne vahvistavat ammatissa vaadittavaa osaamista, opiskelijan ammatillista kasvua sekä urakehitystä. Henkilökunnan osaamisen kehittäminen alkaa jo opiskelijoiden harjoitteluvaiheessa ja jatkuu suunnitelmallisessa perehdytyksessä ja koulutuksessa koko työuran. Henkilöstön rekrytointi ja työpaikkaan sitoutuminen varmistetaan hyvällä perehdytyksellä. Verkkoympäristöön luodaan yleisen tason perehdytysohjelma ja yksiköiden perehdytysohjelmia kehitetään systemaattisesti. Perehdytykseen tulee osoittaa ajallisia sekä muita tarpeellisia resursseja ja sen toteutumista seurataan säännöllisesti. Perehdytyksestä vastaavat nimetyt henkilöt. (TYKS 2010; VSSHP 2010.)

Harjoittelu- ja työssäoppimispaikkana toimiminen antaa työyksiköille mahdollisuuksia kehittää työpaikan oppimiskulttuuria. Sairaanhoitopiirit hyödyntävät työntekijöiden perehdytyskoulutuksessa koulutusorganisaatioita. Työpaikan ja koulutusorganisaatioiden yhteistyö mahdollistaa perehdytyskoulutuksen kehittämisen ja suunnittelun työelämälähtöisesti. (TYKS 2010; VSSHP 2010.)

4.3 Kehittämisprojektin organisaatio

Projektipäällikön tehtävänä on olla projektin pääsuunnittelija, moottori ja arvioija. Hän tekee projektin tarpeista lähtevän toteuttamiskelpoisen projektisuunnitelman. Hän hallitsee projektikokonaisuutta. Tarvittavia ominaisuuksia ovat neuvottelu- ja vaikuttaminen sekä kuuntelemisen taidot. Projektipäällikön tulee hallita ihmisten, asioiden ja tilanteiden johtaminen. Hän vastaa yksilö- ja ryhmäkohtaamisista sekä niiden onnistumisesta. Tämä edellyttää ongelmanratkaisutaitoja, luovuutta ja ryhmätyöskentelytaitoja. Projektipäällikkö arvioi projektikokonaisuutta projektin alusta loppuun asti ja hänen tulee olla tasapuolinen,

analyttinen ja tosiasioissa pysyvä. (Paasivaara, Suhonen & Virtanen 2011; Silfverberg 2005.)

Projektipäällikkönä toimi kehittämisprojektiin tekijä. Hän hallitsi projektikonaisuutta projektisuunnitelman teosta loppuraporttiin ja arviointiin asti. Hän toimi ohjaus- ja projektiryhmän koollekutsujana sekä osallistui työskentelyyn ja teki soveltavan tutkimuksen osion.

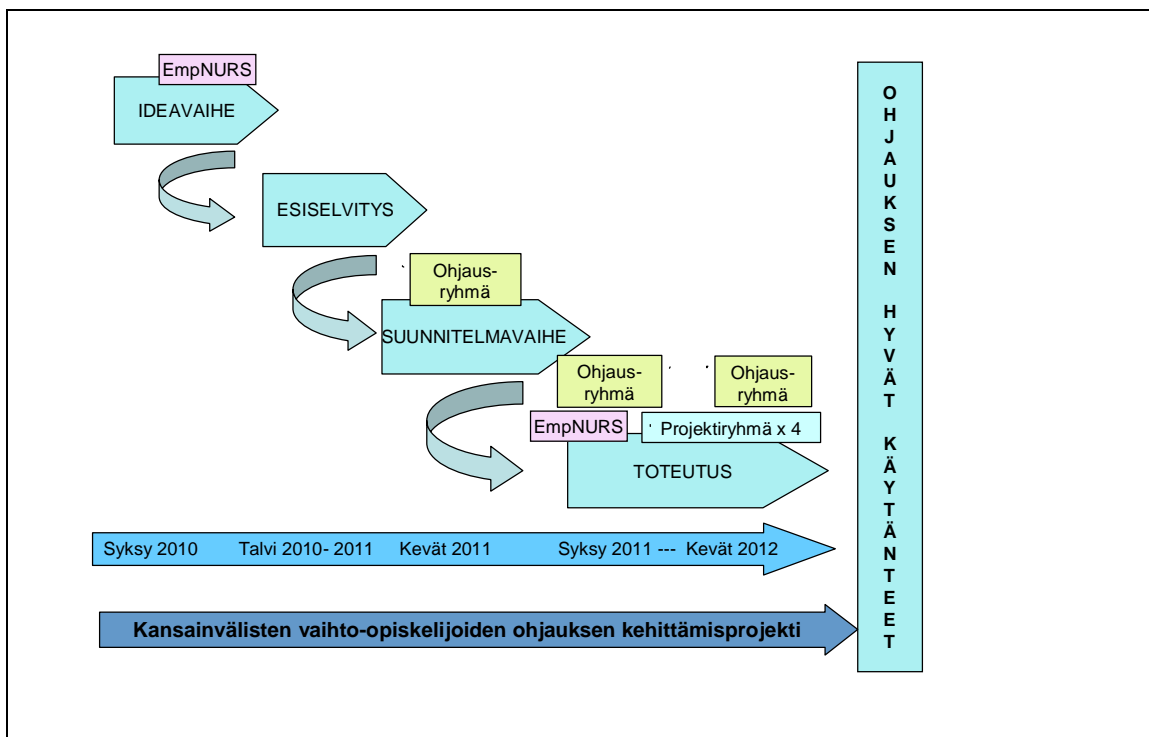
Ohjausryhmän tehtävänä on valvoa projektin edistymistä, arvioida tuloksia ja tukea projektipäällikköä suunnittelussa ja johtamisessa (Silfverberg 2005). Kehittämisprojektille perustettiin ohjausryhmä, johon osallistuivat ylihoitaja, Emp-NURS-hankkeen edustaja ja tutoropettaja sekä työelämämentori, joka toimii opetuskoordinaattorina VSSH:ssä. Ohjausryhmä kokoontui kolme kertaa kehittämisprojektin aikana. Kokoontumiset olivat kehittämisprojektin aloitus, toteutus- ja loppuvaiheessa. Ohjausryhmä kannusti, tuki, ohjasi ja seurasi sekä arvioi projektin etenemistä ja lopputulosta.

Projektiin liittyvät tehtävät hoidetaan yleensä ennalta sovitun projektiryhmän avulla. Mukaan tulisi saada henkilöitä aiheeseen liittyvistä sidosryhmistä. Heidän kanssaan tulisi miettiä miten tuloksia hyödynnetään jatkossa. Näin sitoutuminen uuteen toimintaan mahdollistuu. (Paasivaara ym. 2011.) Kehittämisprojektin projektiryhmään kuului Turun ammattikorkeakoulun ja TYKSin edustaja. Mukana olivat kansainvälisten asioiden koordinaattori, kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjaavana opettajana toimiva opettaja, vaihto-opiskelijoiden lähiohjaaja, työelämämentori ja projektipäällikkö. Projektiryhmä tapasi neljä kertaa kehittämisprojektin aikana. Tapaamisissa keskusteltiin vaihto-opiskelijoiden ohjaukseen liittyvistä aiheista haastatteluista saatujen tulosten perusteella. Kehittämisprojektin lopputuotos työstettiin yhdessä projektiryhmän kanssa.

4.4. Kehittämisprojektin eteneminen

Kehittämisprojektilla on selkeä alku- ja päätepiste ja se koostuu yleensä neljästä eri osavaiheesta. Nämä vaiheet ovat ideointi ja suunnittelu, toteuttaminen, päättäminen, tulosten arviointi ja raportointi. (Paasivaara ym. 2011.) Kehittä-

misprojektin aikataulu ja eteneminen on kuvattu seuraavassa kuviossa (kuvio 5).

Kuvio 1. Kehittämisprojektin eteneminen

Ideointivaihe ja suunnittelu aloitettiin syksyllä 2010, jolloin projektipäällikkö keskusteli kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjauksen kehittämistarpeesta VSSHP:n opetuskoordinaattorin kanssa. Syksyn ja talven aikana oli esiselvitysvaihe, jolloin tehtiin tiedonhaku ja perehdyttiin aiheita koskevaan kirjallisuuteen sekä tutkimuksiin. Suunnitelmavaiheessa kehittämisprojektin tavoitteet, tarkoitus, menetelmä, aikataulu, toteutus ja projektiorganisaatio kuvattiin projektisuunnitelmassa, joka valmistui huhtikuussa 2011. Samaan aikaan projektipäällikkö sai tutkimusluvan Turun Ammattikorkeakoulun terveystalon koulutusjohtajalta. Ohjausryhmän ensimmäinen kokoontuminen oli huhtikuussa.

Kehittämisprojektin toteutusvaihe alkoi toukokuussa 2011 aineiston keruun valmistelulla, jolloin muotoiltiin kysymykset kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden haastattelua varten. Kysymykset testattiin kahdessa koehaastattelussa. Varsinaiset haastattelut tehtiin syksyllä 2011. Aineiston analyysia tehtiin samaan aikaan ja se valmistui joulukuussa 2011. Projektiryhmä työskenteli

joulukuusta 2011 maaliskuun 2012 välisenä aikana. Kehittämiprojektin lopputuotos valmistui maaliskuussa 2012.

Kehittämiprojektin arviointi- ja raportointivaihe oli maalis-toukokuussa 2012. Kehittämiprojektin eteneminen ja tulokset raportoitiin kirjallisesti. Tuloksista kerrottiin Turun ammattikorkeakoulussa ja VSSHP:ssä huhti-toukokuussa 2012. Kehittämiprojekti päättyi toukokuussa 2012.

5 SOVELTAVAN TUTKIMUKSEN OSIO

5.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Soveltavan tutkimuksen tarkoituksena oli kehittää terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjausta. Tavoitteena oli selvittää millaista tukea ja tietoja kansainväliset vaihto-opiskelijat tarvitsevat käytännön harjoittelun onnistumiseksi.

Tutkimuskysymykset olivat

- Millaisia odotuksia kansainvälisillä vaihto-opiskelijoilla on oppimisympäristön suhteen ja miten ne toteutuvat?
- Millaista ohjauksellista tukea kansainväliset vaihto-opiskelijat odottavat ja saavat käytännön harjoittelun jaksollaan?
- Millaisia ajatuksia kansainvälisillä vaihto-opiskelijoilla on oppimistavoitteista, harjoitteluun valmistautumisesta sekä huolista käytännön harjoittelun suhteen ja miten nämä toteutuvat?

5.2 Metodi

Laadullinen tutkimusote sopii parhaiten tutkimuksiin, joissa halutaan tuottaa tietoa ihmisestä, hänen elämänpiiristään ja niihin liittyvistä merkityksistä (Kylmä & Juvakka 2007). Kehittämiprojektin metodiksi valittiin teemahaastattelu, koska haluttiin saada tietoa kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden käytännön har-

joittelun todellisuudesta, oppimisympäristöstä ja ohjauksesta opiskelijoiden näkökulmasta.

Teemahaastattelussa edetään keskeisten etukäteen valittujen teemojen sekä niihin liittyvien tarkentavien kysymysten varassa. Siinä korostetaan ihmisten tulkintoja asioista, heidän antamiaan merkityksiä asioille sekä sitä, miten nämä merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. (Tuomi & Sarajärvi 2009.) Teemahaastattelun käyttö kehittämissuunnitelman aineiston keruumenetelmänä oli perusteltua tutkimuskysymysten luonteesta johtuen.

Haastatteluteemat valittiin aiheesta aiemmin tehtyjen tutkimusten sekä opiskelijaohjauksen laatusuosituksen pohjalta. Teemojen pohjana käytettiin myös kliinisen oppimisympäristön ja ohjauksen arviointi-mittaria (CLES+T, Clinical Learning Environment and Supervision evaluation scale). Se mittaa opiskelijoiden käsityksiä harjoitteluyksikön ja siellä toteutettavan ohjauksen laadun osatekijöistä viiden eri pääulottuvuuden mukaan. Nämä ovat työyksikön ilmapiiri, hoidon lähtökohdat, ohjaukselliset lähtökohdat, ohjaussuhteen toimivuus sekä hoitotyön opettaja. (Saarikoski, Kaila & Leino-Kilpi 2009.) Tämä mittari on käytössä myös VSSHP:ssä. Opiskelijoita pyydetään täyttämään kyselylomake harjoittelun viimeisellä viikolla. Osallistuminen on vapaaehtoista.

Projektipäällikkö valitsi haastatteluun yhteensä kolme teema, jotka olivat aiempien tutkimustulosten mukaan oleellisia kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjauksessa. Nämä olivat oppimisympäristöä, ohjausta ja opetusta sekä opiskelijaa koskevat teemat. Haastattelun kysymykset pyrittiin tekemään mahdollisimman selkeiksi ja kysymysten määrä haluttiin pitää pienenä. Projektipäällikön työpaikalla ollut englantilainen opiskelija luki ja teki tarvittavat kieliopilliset korjaukset englanninkieliseen saatekirjeeseen (liite 2), haastattelukysymyksiin (liite 3 ja 4), sekä Tietoinen suostumus haastateltavaksi -lomakkeeseen (liite 5). Hän myös arvioi kysymyksiä ja totesi niiden olevan selkeitä ja ymmärrettäviä.

Haastatteluosioiden kysymysten toimivuutta ja ymmärrystä testattiin esihaastatteluilla kahdella vaihto-opiskelijalla toukokuussa 2011. He saivat haastatte-

lukysymykset sähköpostitse. Kumpikin oli valmistautunut haastatteluun kirjoittamalla vastaukset paperille. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina englanniksi. Esihaastattelut nauhoitettiin. Näiden pohjalta kysymyksiin ei tehty muutoksia.

5.3 Osallistujat

Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että tiedonantajiksi valitaan henkilöitä, jotka tietävät tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon tai heillä on omakohtaista kokemusta siitä. Tiedonantajien valinnan tulee siis olla harkittua ja tarkoitukseen sopivaa. (Tuomi & Sarajärvi 2009.)

Kehittämiprojektin soveltavan tutkimuksen osioon valittiin harkinnanvaraisesti yhdeksän (N = 9) eurooppalaista terveysalan kansainvälistä vaihto-opiskelijaa, jotka suorittivat käytännön harjoittelua VSSHP:ssa syksyllä 2011. Valintaan vaikuttivat ensimmäisen käytännön harjoittelun aloitusaika, harjoitteluyksikön sijainti, kulttuuri ja oletettu kielitaito. Käytännössä lähes kaikkia eurooppalaisia vaihto-opiskelijoita, jotka aloittivat ensimmäisen harjoittelujaksonsa edellä mainittuna aikana, pyydettiin osallistumaan haastatteluihin.

Tiedot opiskelijoista saatiin Jobstep-järjestelmästä, jonka kautta ammattikorkeakoulujen opettajat varaavat harjoittelupaikat vaihto-opiskelijoilleen. Kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden tavoittamisessa saatiin apua Turun AMK:n kansainväliseltä koordinaattorilta. Yhteydenotot tapahtuivat sähköpostitse ja puhelimitse. Osa vaihto-opiskelijoista ei vastannut yhteydenottoihin, mutta kaikki tavoitetut suostuivat haastatteluihin. Tiedonantajat olivat iältään 20-32-vuotiaita. Heistä miehiä oli kaksi ja naisia seitsemän.

5.4 Aineiston keruu

Teemahaastattelut oli tarkoitus suorittaa englanniksi kaksiosaisena. Ensimmäinen haastattelu suunniteltiin tehtäväksi ennen ensimmäisen käytännön harjoittelun jakson alkua. Toinen haastattelu oli suunniteltu tapahtuvan heti käytännön harjoittelun jälkeen. Tiedonantajien tavoittaminen oli haasteellista ja vaati paljon työtä. Heille tuotti vaikeuksia löytää haastattelupaikka, sillä opiskelijat olivat saapuneet Turkuun vasta hiljattain. Käytännön syiden takia neljän tie-

donantajan haastattelut toteutettiin suorittamalla molemmat haastatteluosiot samalla kertaa. Muiden viiden tiedonantajan haastattelut pystyttiin toteuttamaan kaksiosaisena. Täysin ei kuitenkaan onnistunut se, että haastattelut olisi tehty ennen ensimmäisen harjoittelun alkua ja heti harjoittelun loputtua, sillä jaksot seurasivat tiiviisti toisiaan. Kahden tiedonantajan ensimmäinen harjoittelu oli ehtinyt jo alkaa ennen kuin haastattelu-aika oli saatu sovittua. Lisäksi kaksi tiedonantajaa oli suorittanut ensimmäisen harjoittelujakson muualla kuin VSSHP:n yksiköissä, joten heidän haastattelunsa toteutettiin toisen harjoittelujakson alettua.

Yhteydenotto tiedonantajiin tapahtui sähköpostin tai puhelimen välityksellä. Kaksi tiedonantajaa tavoitettiin heidän samasta maasta olevien opiskelijakavereidensa välityksellä. Yhteydenotossa tiedusteltiin tiedonantajien halukkuuttaan osallistua haastatteluihin. Haastatteluun osallistuneet kansainväliset vaihtoopiskelijat saivat tutkimuksesta saatekirjeen sekä ensimmäisen haastatteluosion kysymykset sähköpostitse ennen käytännön harjoittelujakson alkua. Heille kerrottiin haastattelun kestävän noin 30 - 60 minuuttia. Toisen haastatteluosion kysymykset lähetettiin sähköpostitse ja osa sai ne mukaansa ensimmäisellä kerralla. Kaksi tiedonantajaa sai haastattelukysymykset opiskelijatoveriltaan.

Haastattelut toteutettiin 14.9.-3.11.2011 välisenä aikana. Projektipäällikkö suoritti haastattelut. Haastattelupaikaksi valittiin projektipäällikön työpaikka, jossa oli mahdollisuus häiriöttömään tilaan. Kerran haastattelu jouduttiin keskeyttämään huoneeseen tulleen henkilön takia. Haastattelua pystyttiin jatkamaan ilman suurempaa häiriötä. Ennen haastattelun alkua tiedonantajan kanssa keskusteltiin vielä haastattelun tarkoituksesta ja muistutettiin vapaaehtoisuudesta ja luottamuksellisuudesta. Tiedonantaja täytti Tietoinen suostumus haastateltavaksi -lomakkeen. Lomakkeessa kysyttiin tiedonantajan yhteystiedot kotimaassa mahdollista myöhempää yhteydenottoa varten.

Haastattelija varmisti ennen aloitusta tiedonantajalta, että hän oli ymmärtänyt teemat ja kysymykset. Haastattelut nauhoitettiin aineiston analysointia varten. Nauhurin toiminta varmistettiin ennen aloitusta. Aikaa haastatteluihin oli varattu tunti, mutta ensimmäisen osion haastattelujen kesto vaihteli 11-31 minuuttia.

Toisen haastatteluosion kesto vaihteli 13-31 minuuttia. Neljän tiedonantajan kohdalla haastateltiin molemmat osiot peräkkäin, jolloin haastattelujen kestot olivat 36 minuutista 48 minuuttiin.

Haastattelujen aikana haastattelija esitti tarkentavia kysymyksiä lisätiedon saamiseksi sekä sen varmistamiseksi, että asia oli ymmärretty oikein molemmin puolin. Hän teki omia muistiinpanojaan haastattelun aikana kirjaamalla avainsanoja. Haastattelujen tekoa helpotti se, että viisi tiedonantajaa oli englanninkielisestä maasta. Kommunikointi oli helpompaa tiedonantajan puhuessa äidinkieltään. Nämä haastattelut tuottivat kaikkein laajimmat ja monipuolisimmat aineistot. Yhden tiedonantajan kanssa englanninkielellä tapahtunut haastattelu aiheutti jonkin verran ymmärrysongelmaa ja tarkentavia kysymyksiä jouduttiin esittämään useita.

Haastattelijan mielestä haastattelut etenivät suunnitellusti ja ilmapiiri niissä oli hyväntuulinen ja humoristinen. Tiedonantajat olivat innostuneita kertomaan odotuksistaan ja kokemuksistaan. Muutama koki tilanteen jopa terapeuttisena saadessaan kertoa tulevaan harjoitteluun liittyvistä peloistaan sekä huonoista kokemuksistaan päättyneessä harjoittelussa. Haastattelun loputtua käytiin usein vielä keskustelua Suomessa asumisesta, vapaa-ajan vietosta täällä ja tiedonantajan kotimaan tilanteesta.

5.5 Aineiston analyysi

Aineisto analysoitiin soveltaen sisällön analyysiä. Se on menettelytapa, jolla dokumentteja voidaan analysoida systemaattisesti. Tällä analyysimenetelmällä pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä sanallinen kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. (Tuomi & Sarajärvi 2009.) Projektipäällikkö huolehti aineiston käsittelystä ja analysoinnista. Se alkoi pelkistämällä, jossa haastattelujen kummatkin osiot kuunneltiin. Tämän jälkeen haastattelut aukikirjoitettiin englanniksi kysymyksittäin siten, että tutkimuskysymyksen kannalta oleellinen lause kirjattiin muistiin. Analyysiyksiköksi valittiin lausuma, joka kuvasi tutkimuskysymyksen kannalta tärkeän ilmaisun. Analyysiyksiköitä etsittiin aukikirjoitetusta aineistosta käyttämällä erivärisiä huomiokyniä. Ensimmäisen osion haastattelu-

jen analysoinnista saatiin 666 englanninkielistä pelkistettyä ilmausta ja toisen osion haastatteluista 568, yhteensä 1234.

Seuraavaksi suoritettiin klusterointi eli ryhmittely luokiksi, jossa pelkistetyt ilmaisut kirjattiin erikseen ja niistä etsittiin sisällöllisiä samankaltaisuuksia. Aineistoa ei tietoisesti haluttu ryhmitellä kovin pitkälle, jotta tulosten informaatioarvo ei vähentynyt. (Kylmä & Juvakka 2007.) Ryhmittelyn yhteydessä sanat suomennettiin ja aineiston käsittely jatkui suomenkielisenä. Esimerkki sisällön analyysistä on kuvattu kuviossa 2.

ALKUPERÄISILMAUS	PELKISTETTY ILMAUS	RYHMITTELY LUOKAKSI	PÄÄLUOKKA
...what type of patients they have...	— type of patients	potilaryhmistä kertominen	P E R E H D Y T Y S
...showing around all the areas...	— show around	tilojen esittely	
...they introduced me to the other staff...	— introduction to the others	esittely muulle henkilökunnalle	
...told through the routine...	— routine	päiväjärjestys	

Kuvio 2. Esimerkki sisällön analyysistä.

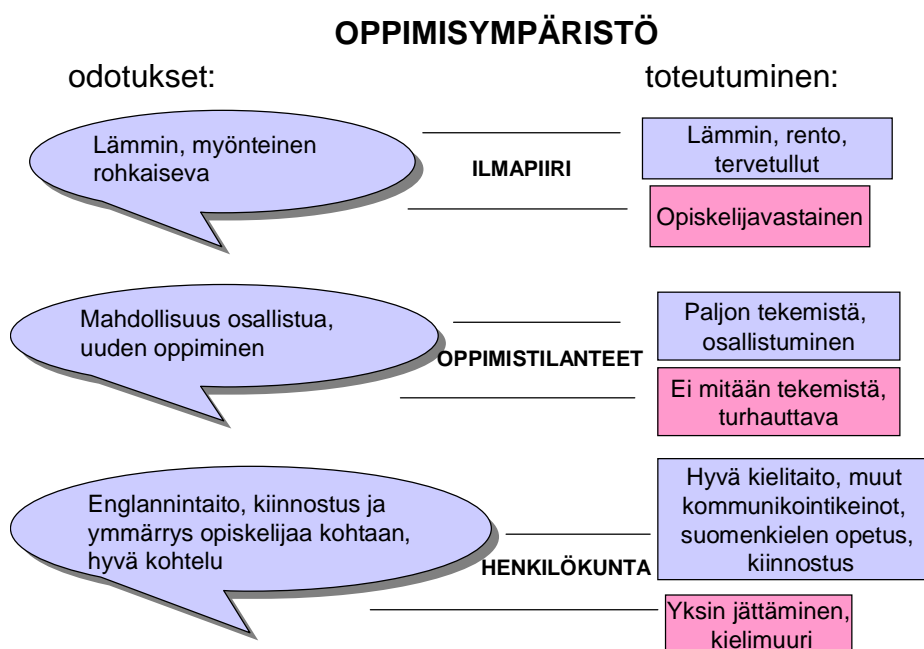
Ryhmittelyä jatkettiin yhdistämällä ensimmäisen ja toisen haastatteluosion luokat samaan tiedostoon, josta yhdellä kertaa pystyttiin hahmottamaan tutkimuskysymysten sisältöjen toteutuminen.

5.6 Tulokset

5.6.1 Oppimisympäristö

Ilmapiiriin, oppimistilanteisiin ja henkilökuntaan liittyvät odotukset ja niiden toteutuminen ovat kuvattuna alla olevassa kuviossa (kuvio 3). Kuvion vasemmalta puolella on yhteenveto opiskelijoiden odotuksista ennen käytännön harjoitteluun menoa. Oikealla puolella ovat tulokset niiden toteutumisesta käytännön harjoittelun loputtua.

Kuvio 3. Oppimisympäristöön liittyvät odotukset ja niiden toteutuminen

Kansainväliset vaihto-opiskelijat toivoivat tulevan käytännön harjoitteluyksikön ilmapiiriin olevan lämmin, myönteinen ja rohkaiseva. He toivoivat olevansa tervetulleita yksikköön.

...I hope for warm atmosphere...

...welcoming atmosphere...

...encouraging and positive atmosphere...

Kokemukset ilmapiiristä vaihtelivat harjoittelujakson päätyttyä. Suurin osa oli tuntenut kuuluvansa joukkoon ja olevansa tervetullut. Ilmapiirin kerrottiin olleen hyvä, rento, lämmin ja huumorintajuinen. Henkilökunnan välinen yhteistyö oli sujuvaa ja toimivaa. Opiskelijoille oltiin ystävällisiä. Haastatteluissa tuli esiin myös toisenlaisia kokemuksia. Muutamissa yksiköissä opiskelijat kertoivat kokeneensa, etteivät he tunteneet kuuluvansa joukkoon ja heidät jätettiin yksin.

...everybody seems to work together...

...I felt that I am a part of the team...

...I was left alone...

Hyväksi oppimisympäristöksi miellettiin yksikkö, jossa oli mahdollisuus osallistua työskentelyyn ja olla osa työyhteisöä. Opiskelijat odottivat siellä olevan paljon käytännön oppimistilanteita, jolloin uusien asioiden oppiminen onnistui. Heidän toiveenaan oli, että heille osoitetaan mahdollisia oppimistilanteita.

...being a part of the team...

...opportunities to learn through the practise...

...make sure what the student needs to know...

Suurin osa oli tyytyväisiä harjoitteluyksikköön oppimisympäristönä. Henkilökunta antoi työtehtäviä opiskelijalle ja yksikössä oli paljon tekemistä. Tilat olivat hyvät oppimiseen ja opetukseen. Muutama yksikkö koettiin oppimisympäristönä huonoksi, koska siellä oli hiljaista eikä opiskelijalla ollut riittävästi tekemistä ja oppimistilanteita.

...everybody wanted to teach...

...lots to do, easy to do...

...quiet, not so much to do...

Harjoitteluyksikön henkilökunnalta toivottiin ymmärrystä, kärsivällisyyttä ja kiinnostusta kansainvälisiin vaihto-opiskelijoihin. Kielitaitoasiat mietityttivät ja toiveena oli, että henkilökunnasta joku osaisi puhua englantia. Heiltä odotettiin

vuorovaikutusta opiskelijan kanssa, vaikkei englannin puhuminen onnistuisikaan. Ymmärrystä toivottiin siihen, ettei opiskelija pysty puhumaan suomea. Opiskelijat toivoivat heitä kohdeltavan samoin kuin kaikkia muitakin harjoitteluyksikössä.

...have patience because of the language barrier...

...interaction even a little...

...accept me as a part of the team...

Kokemukset harjoitteluyksiköistä olivat pääosin myönteisiä. Englantia puhuvia henkilöitä löytyi melkein joka yksiköstä ja opiskelijat kokivat, että englannin puhumiseen panostettiin. Osa henkilökunnasta oli jopa innoissaan saadessaan puhua englantia. Ihmetystä herätti joidenkin hoitajien käsitys omasta kielitaidostaan. Opiskelijat kokivat hämmentävänä tilanteen, jossa joku henkilökunnasta kertoi, ettei osaa puhua englantia, mutta osasi kuitenkin esittää asian englanniksi. Opiskelijoista oltiin kiinnostuneita ja kommunikaatiota tapahtui eri keinoin kuten osoittamalla. Opiskelijat olivat tyytyväisiä siihen, että heille opetettiin suomea eri tilanteissa. Muutamassa paikassa kommunikaatio ei toiminut kielimuurin takia ja opiskelija koki, että hänen kohtaamistaan pelättiin.

...they treated me very well...

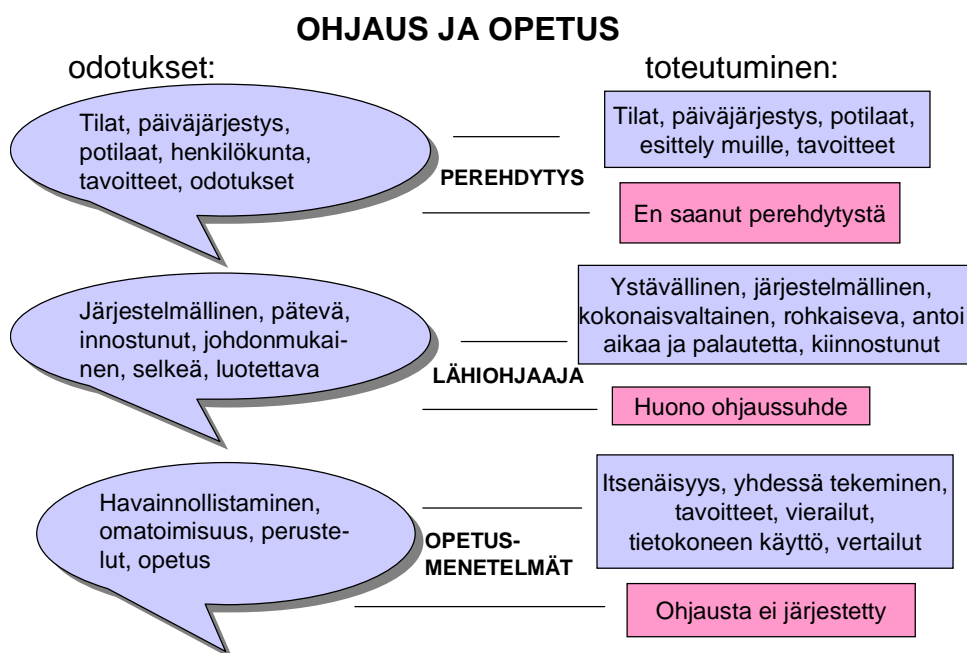
...other people were afraid of me...

...when they say they can't speak English in English, they say it correct.

That is strange....

5.6.2 Ohjaus ja opetus

Perehdytykseen, lähiohjaajaan ja opetusmenetelmiin liittyvät odotukset ennen käytännön harjoittelun alkua ja niiden toteutuminen käytännön harjoittelussa on kuvattu alla olevassa kuviossa (kuvio 4).

Kuvio 4. Ohjaukseen ja opetukseen liittyvät odotukset ja niiden toteutuminen

Kansainväliset vaihto-opiskelijat toivoivat, että perehdytyksessä heille esitellään harjoitteluyksikön tilojen lisäksi opiskelijalle tärkeitä tiloja, kuten henkilökunnan ruokasali ja kanttiini. He halusivat kuulla, millaisia potilaita yksikössä hoidetaan, montako potilaspaikkaa sekä millainen päiväjärjestys siellä on. Erittäin tärkeänä he kokivat, että heidät esitellään myös yksikön muulle henkilökunnalle. Opiskelijat toivoivat, että heille kerrotaan perehdytyksessä, mitä opiskelijalta odotetaan, miten itsenäinen hän saa tai hänen pitää olla. He halusivat tietää harjoittelujakson ja yksikön tarjoamista oppimismahdollisuuksista sekä tavoitteista, jotka olisi mahdollista saavuttaa. Opiskelijat toivoivat saavansa tietää mahdollisista kulttuurisista eroista osatakseen toimia oikein.

...showing around all the areas...

*...what they do here and why...
...should you be independent or not...*

Opiskelijat olivat tyytyväisiä saamansa perehdytykseen ja heidän odotuksensa toteutuivat. Opiskelija kertoi saaneensa yhteydenoton tulevalta lähiohjaajaltaan ennen harjoittelun alkua ja kutsun tulla käymään harjoitteluyksikköön muutamaa päivää aiemmin. Käynnin yhteydessä lähiohjaaja oli kertonut tulevan harjoittelun käytännön asioista kuten pukuhuoneista ja suojavaatetuksesta. Opiskelijoilla oli myös kokemuksia, etteivät he saaneet perehdytystä, mutta he selvittivät perusasiat kyselemällä ensimmäisten harjoittelupäivien aikana. Lähiohjaajat auttoivat opiskelijoita tulevien harjoitteluyksiköiden löytämisessä. Opiskelija kertoi, että hänelle näytettiin, missä seuraava yksikkö sijaitti sekä mistä löytyi pukuhuoneet ja suojavaatteet. Tällainen huolenpito merkitsi heille paljon.

*...she showed me around...
..told me what she wants me to do each week...
...nobody told me about the basic things like do I have to pay for coffee and
milk...*

Eniten odotuksia kansainvälisillä vaihto-opiskelijoilla oli lähiohjaajasta. Hänen toivottiin olevan englanninkielentaitoinen henkilö, joka on kiinnostunut ja innostunut opetuksesta ja ohjauksesta. Opiskelijat korostivat, että on tärkeää, ettei lähiohjaajaa ole pakotettu ohjaukseen, vaan hän on halunnut vapaaehtoisesti toimia tässä roolissa. Opiskelijat odottivat lähiohjaajan olevan ammatissaan pätevä. Tärkeitä ominaisuuksia lähiohjaajalle olivat järjestelmällisyys, johdonmukaisuus ja selkeys. Hänen toivottiin olevan myös avoin, ystävällinen ja luotettava. Erityisesti lähiohjaajalta odotettiin ymmärrystä, kiinnostusta ja kärsivällisyyttä opiskelijaa kohtaan.

*...some one who is organized...
...who is willing to teach, if you don't want to teach don't be a mentor
...enthusiastic about work and things...*

Kansainväliset vaihto-opiskelijat olivat todella tyytyväisiä lähiohjaajiinsa. Lähiohjaajan kanssa oli helppo työskennellä. Hän oli innostunut opettamisesta ja antoi opiskelijan tehdä erilaisia tehtäviä. Hän käytti aikaa ohjaukseen, tiesi opiskelijan oppimistavoitteet ja selvitti oppimistarpeita. Hän antoi palautetta ja oli ennen kaikkea kiinnostunut opiskelijasta. Lähiohjaajia kuvaavia ominaisuuksia olivat ystävällisyys, kohteliaisuus, auttavaisuus, järjestelmällisyys, kokonaisvaltaisuus, informatiivisuus ja tuotteliaisuus. Opiskelijat kokivat, että heihin luotettiin ja he saivat kannustusta.

...the mentor put a lot of effort and time for me...

...they were very encouraging...

...they have understood that it is much more tiring to be as an exchange student...

Kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden mielestä tehokkain opetusmenetelmä oli itse tekeminen lähiohjaajan ohjauksessa. Lähiohjaajan toivottiin kertovan tehtävästä ensin, sitten näyttävän, miten se tehdään ja tämän jälkeen antavan opiskelijan tehdä se. Opiskelijat halusivat saada palautetta omasta työskentelestään ja toiminnastaan. Lähiohjaajalta odotettiin perusteluja omille työskentelytavoilleen. Hänen toivottiin tekevän tavoitteita opiskelijan harjoittelujaksolle. Opiskelijat toivoivat saavansa oman potilaan, jonka hoitamiseen voisi keskittyä. He odottivat saavansa opetusta sairauksista, joita yksikön potilailla oli. Osa opiskelijoista katsoi tarvitsevansa lähiohjaajan läsnäoloa koko ajan, lähinnä kieliongelman takia. Ohjauksen tarpeen arvioitiin olevan ensimmäisinä päivinä suuri, mutta sen jälkeen opiskelijat uskoivat pärjäävänsä jo omatoimisemmin.

...show how to do it, next time I'll do it...

...put aims to the learning...

...let me be independent as much as possible...

Opiskelijoiden mielestä opetusmenetelmät olivat suurimmaksi osaksi onnistuneita. Lähiohjaajat näyttivät ja opettivat erilaisia tehtäviä ja antoivat sen jäl-

keen opiskelijan itse tehdä. Opiskelijat saivat palautetta työskentelystään. Lähiohjaajat tekivät oppimistavoitteita eri päiville ja viikoille. He järjestivät lisää oppimismahdollisuuksia olemalla yhteydessä toisiin yksiköihin ja sopimalla opintokäyntejä niihin opiskelijan kiinnostuksen mukaisesti. Lähiohjaajat kertoivat opiskelijan tiedoista ja harjoittelujakson tavoitteista muulle henkilökunnalle. Näin he varmistivat opiskelijan opetuksen ja ohjauksen jatkumisen lähiohjaajan ollessa poissa.

Harjoitteluyksiköissä oli listoja erikoisalaan liittyvistä asioista sekä suomeksi että englanniksi. Opiskelijat kokivat listat hyödylliseksi. Lähiohjaajat opettivat opiskelijoille suomenkieltä ja toimivat opiskelijoiden tulkkeina potilaiden ja muun henkilökunnan välillä. Erityisen hyvä asia opiskelijoiden mielestä oli tietokoneen käytön mahdollistaminen. Opiskelijat etsivät tietoa omalla äidinkielellään internetistä halutessaan tietää lisää esimerkiksi sairauksista. Eräässä yksikössä lähiohjaaja pyysi opiskelijaa tekemään vertailua opiskelijan kotimaan ja Suomen terveydenhuollon eroista. Opiskelija esitti sen osatunnilla. Molemmat kokivat tästä olevan hyötyä sekä opiskelijalle että harjoitteluyksikölle.

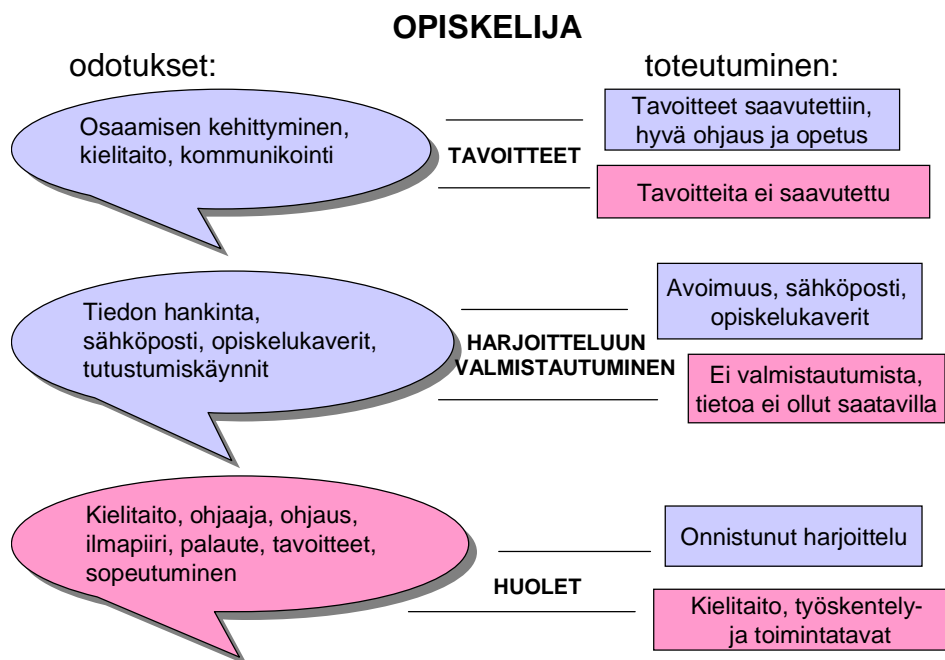
...arranged me other places to go and learn also...

...told the other nurses what I can do or not...

...she had a list of words what to learn and use...

5.6.3 Opiskelija

Opiskelijan tavoitteisiin, harjoitteluun valmistautumiseen ja huoliin liittyviä ajatuksia ennen käytännön harjoitteluun menoa ja se, miten nämä asiat toteutuivat käytännön harjoittelussa, on kuvattu alla olevassa kuviossa (kuvio 5).

Kuvio 5. Opiskelijan tavoitteet, harjoitteluun valmistautuminen ja huolet.

Kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden tavoitteina harjoittelujaksolle oli laajentaa hoitotyön osaamistaan, kehittyä joka päivä ja oppia ymmärtämään erilaisia terveydenhuollonjärjestelmiä. Opiskelijat toivoivat saavuttavansa saman tason kuin kotimaassaan. Kommunikaatioon liittyvät tavoitteet olivat tärkeitä. Opiskelijat halusivat oppia kommunikoimaan yhteisen kielen puutteesta huolimatta. He toivovat oppivansa suomenkielisiä sanoja sekä pystyvänsä käyttämään niitä harjoittelun aikana. Yksi tavoite oli työskentely osana työyhteisöä. Tähän vaikutti erikoisala, jossa harjoittelu oli tarkoitus toteuttaa. Opiskelijan ollessa harjoittelussa omalla erikoisalallaan, tavoitteet olivat korkealla.

...expand my nursing knowledge...

...learn and use Finnish...

...not to remain at the level I am now ...

Tavoitteiden saavuttaminen onnistui yleensä hyvin. Opiskelijat kokivat oppineensa paljon, vaikka harjoittelu ei aina toteutunutkaan heidän omalla erikoisalallaan. Lähiohjaajien antama opetus ja ohjaus mahdollistivat tavoitteiden toteutumisen. Opiskelijat kertoivat saavuttaneensa myös kotimaan harjoittelulle asetetut tavoitteet. Muutamat kertoivat harjoittelujaksonsa olleen jopa parempi kuin se olisi ollut hänen kotimaassaan. Haastatteluissa ilmeni myös kokemuksia siitä, etteivät tavoitteet toteutuneet, koska opiskelija ei pitänyt harjoittelupaikasta.

...I did, my mentor made it possible...

...seen differences between the systems...

...I have learned new things...

Tiedot yksikön sijainnista, sinne saapumisajasta ja yhteyshenkilöstä saatiin oppilaitoksesta, mutta opiskelijat kokivat saamansa tiedot riittämättöminä. He yrittivät etsiä lisätietoja tulevista harjoitteluyksiköistä internetistä pystyäkseen valmistautumaan harjoitteluun. Tietoa ei ollut saatavilla englanninkielellä. Opiskelijat toivoivat saavansa tietää perusasiat yksiköistä kuten yksikön erikoisalan, potilaiden ikäryhmät sekä potilaspaikkaluvun. He olisivat halunneet tietää myös yksikön oppimistavoitteista. Opiskelijat saivat tietoa tulevista harjoitteluyksiköistä muilta kansainvälisiltä vaihto-opiskelijoilta, jotka olivat olleet näissä yksiköissä. Harjoitteluüksikön löytämisessä heitä auttoivat suomalaiset hoitotyön opiskelijat, joihin he olivat tutustuneet. Opiskelijat valmistautuivat harjoitteluun käymällä katsomassa yksikön sijainnin etukäteen sekä tarkistamalla, että tarvittavat asiakirjat olivat kunnossa.

...my friend was my mentor actually beforehand...

...I didn't know what diseases they have, so it was difficult to do any preparations...

...I e-mailed to the placement, so they knew that I am coming...

Vaihto-opiskelijat kokivat, että tiedon puutteen takia heidän harjoittelujaksoon valmistautumisensa ei ollut mahdollista. He kokivat tämän lisänneen epävarmuutta tulevan harjoittelun suhteen, koska he eivät tienneet tulevasta harjoitteluyksiköstä muuta kuin erikoisalan ja sijainnin. Suurin osa asioista, joita he olisivat tehneet kotimaassaan ennen harjoittelun alkua, kuten tavoitteet ja yksikössä hoidettaviin sairauksiin tutustuminen, tehtiin harjoittelun alettua heidän saatuaan perehdytyksen harjoitteluyksikköön ja sen toimintaan. Ne opiskelijat, jotka saivat tietoa yksiköstä opiskelijakavereiltaan, kokivat tämän auttaneen heitä merkittävästi harjoitteluun valmistautumisessa ja heidän sopeutumisensa harjoitteluyksikköihin sujui hyvin.

...I wasn't sure what to expect...

...I prepared during the practise when I got to know what will happen on the next day...

...I knew she liked that place...

Kansainvälisillä vaihto-opiskelijoilla oli erilaisia huolia käytännön harjoittelusta. Huolta aiheutti erityisesti kielitaito. Pelättiin, ettei pystytä kommunikoimaan henkilökunnan ja potilaiden kanssa eikä auttamaan potilaita tarvittaessa. Muita huolenaiheita olivat, ettei saa hyvää ohjaajaa, ilmapiiri on huono ja kiireinen ja ihmiset ovat hiljaisia, vakavia ja suorasanaisia. Myös oma sopeutuminen harjoitteluyksikköön mietitytti.

Opiskelijat pelkäsivät olevansa taakkana yksikössä. Huolenaiheena oli palautteen puute ja se, että vasta viimeisenä päivänä kerrotaan, ettei opiskelija ole läpäissyt harjoittelujaksoa. Käytännön asiat, kuten myöhästyminen ja se, ettei löydä harjoitteluyksikköä, mietityttivät opiskelijoita. Heitä huoletti myös työskentelyyn liittyvät asiat, kuten potilastietojen kirjaaminen, lääkitykset sekä oman ammattitaidon kehittyminen.

...language of course...

...I would be sinking there, I just stand in the corner...

...there isn't positive atmosphere...

Suurimmaksi osaksi opiskelijoiden huolet eivät toteutuneet, vaan harjoittelut olivat onnistuneita. Kielitaito aiheutti ongelmia, koska oli yksiköitä, joissa vain muutama hoitaja puhui englantia. Hankaluuksia oli tietokoneohjelmien kanssa, jotka olivat suomeksi. Osa potilaista odotti opiskelijan puhuvan suomea. Opiskelijoilla oli kokemuksia toimintatavoista, jotka olivat ristiriidassa sen kanssa, miten asia oli opetettu kotimaassa. Opiskelija kertoi osallistuneensa lääkehoidon toteuttamiseen, mutta hänelle ei ollut kerrottu lääkityksistä eikä hän tiennyt niistä. Tämä toiminta oli vastoin hänen omaa etiikkaa, koska hänelle oli opetettu, ettei koskaan saa antaa lääkettä, jota ei itse tunne.

...majority was good...

...language and communication...

...the patients expect you to speak Finnish which is hard...

Harjoittelujakson loputtua kansainvälisiä vaihto-opiskelijoita pyydettiin kertomaan havaintojaan harjoitteluyksiköiden työskentelytavoista. Huomiota oli herättänyt suomalaisten hoitajien kunnioittava käytös potilaita kohtaan. Opiskelijoiden mielestä hoitajat selittivät asioita potilaille ja heillä oli aikaa kuunnella potilaita ja heidän mielipiteitään. He kertoivat, että hoitajia ja tietokoneita oli enemmän kuin heidän kotimaassaan vastaavissa yksiköissä. Toiminta oli opiskelijoiden näkökulmasta tehokasta. Asiat sujuivat suunnitellusti ja aikataulujen mukaan. Jokainen työntekijä tiesi työtehtävänsä.

...people have more time to patients...

...nurses were always speaking to the patients before the treatment...

...everything is according to the plan...

Opiskelijat arvioivat vaihto-opiskelukokemuksella olevan suuri merkitys myös tulevaisuudessa. He kokivat vaihdon avartaneen heidän maailmankatsomustaan. Erityisen tärkeänä he pitivät mielipiteiden vaihtoa uusien ihmisten kanssa. Opiskelijat kertoivat oppineensa ja nähneensä paljon uusia asioita. He olivat tutustuneet suomalaiseen kulttuuriin ja erilaisiin sairauksiin kuin kotimaassaan.

Heidän suunnitelmissaan oli valmistumisen jälkeen työskentely ulkomailla Suomessa saaduista kokemuksista rohkaistuneina.

...I have seen different diseases than at home...

...this broadens my mind...

...excellent experience...

5.7 Eettisyys ja luotettavuus

Aihetta valittaessa tulee olla selvillä se, kenen ehdoilla aihe valitaan, miksi tutkimukseen lähdetään ja onko siitä hyötyä yhteiskunnalle. Aiempien tutkimustulosten tulee myös puoltaa tutkimuksen tekoa. (Kylmä & Juvakka 2007; Tuomi & Sarajärvi 2009.) Kehittämiprojektin aiheen valinta oli perusteltu, koska tarve yhtenäiseen toimintamalliin terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjauksesta oli olemassa sekä VSSHP:n opetuskoordinaattorin että projektipäällikön omien kokemusten pohjalta. Aikaisemmin tällaista toimintamallia ei ole ollut. Tehty kirjallisuuskatsaus aiemmista tutkimuksista ja niiden tuloksista antoi teoriapohjaa kehittämiprojektille ja sen tarpeellisuudelle.

Tutkimusten eettisiin ohjeisiin kuuluvat osallistujien vapaaehtoisuus, suostumus ja anonymiteetti. Heidän tulee olla tietoisia siitä, että osallistumisen voi keskeyttää milloin tahansa. (Laki lääketieteellisistä tutkimuksista 1999.) Tiedonantamisen lisäksi tulee varmistaa, että haastateltava ymmärtää saamansa tiedot (Kylmä & Juvakka 2007). Tutkimussuunnitelman teossa otettiin huomioon edellä mainitut asiat. Vapaaehtoisuudesta ilmoitettiin haastattelun saatekirjeessä ja se varmistettiin vielä kysymällä haastattelujen alussa. Tiedonantajilta kysyttiin, ovatko he ymmärtäneet haastattelun tarkoituksen. He täyttivät Tietoinen suostumus haastateltavaksi -lomakkeen ja heille kerrottiin, että toisen vaiheen haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista eikä vaikuta heidän tuleviin harjoittelujaksoihinsa.

Projektipäällikkö kertoi haastattelujen nauhoituksesta ja aineiston hävittämisestä kehittämiprojektin päätyttyä. Tiedonantajille selvitettiin, ettei heidän henkilöllisyytensä paljastu missään vaiheessa tulosten käsittelyn ja raportoinnin ai-

kana. Tämä varmistettiin tulosten kuuntelun ja aukikirjoituksen jälkeen kokoamalla saadut ilmaiset teemojen mukaisesti yhteen. Tämän jälkeen yksittäisen tiedonantajan tunnistaminen oli vaikeaa. Raporttia elävöittämään valitut tekstikatkelmat ovat käsitellyn teeman tiedonantajan kertomia kuvauksia. Anonymiteetti varmistettiin valitsemalla tai rajaamalla ilmauksia siten, etteivät ne sisällä tunnistetietoja tiedonantajasta.

Kulttuuriset erot, kuten kieli, tavat, arvot ja asenteet, vaikuttavat tutkimusprosessiin. Tutkijan on tärkeä arvostaa osallistujien erilaisia tapoja katsoa maailmaa. Hänen on varmistettava, että osallistujat pystyvät ilmaisemaan näkemyksensä mahdollisimman todenmukaisesti ja kaikille taataan yhtäläiset mahdollisuudet ilmaista itseään. Kommunikointiongelmia voi syntyä, jos haastattelijan tai osallistujan on vaikea ymmärtää käytettävää puhekieltä. (Mäkinen 2006.) Väärinymmärrysten välttämiseksi tiedonantajat saivat haastattelukysymykset etukäteen ennen haastattelua. Projektipäällikkö varmisti ennen haastattelun aloitusta, että tiedonantaja oli ymmärtänyt kysymykset ja pyysi häntä tekemään lisäkysymyksiä haastattelun aikana, mikäli käsiteltävä asia oli vaikea ymmärtää. Haastattelun aikana kaikille tiedonantajille taattiin yhtäläiset mahdollisuudet ilmaista itseään ja tämä varmistettiin antamalla riittävästi aikaa vastaamiseen. Projektipäällikkö esitti lisäkysymyksiä tilanteissa, joissa hän ei ollut varma, oliko hän ymmärtänyt asian oikein.

Hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen on eettisesti hyväksyttävän tutkimuksen teon edellytys. Tutkimusetiikan periaatteita tutkimuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa ovat muun muassa haitan välttäminen, oikeudenmukaisuus, rehellisyys, huolellisuus, luottamus ja kunnioitus. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2002; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007; Kylmä & Juvakka 2007.) Kehittämiprojektin aihe oli neutraali eikä haastatteluissa käsitelty asioita, joista olisi voinut olla haittaa tiedonantajille. Heille kerrottiin, että haastattelun aikana kerrotut asiat ovat luottamuksellisia eikä kerättyä aineistoa käsittele kukaan muu kuin projektipäällikkö. Kerätyt aineistot ja materiaalit säilytettiin projektipäällikön kotona työhuoneessa ja tietokoneella, jonne muilla ei ollut pääsyä. Aineistoa analysoitaessa alkuperäisilmaisut yritettiin kääntää

mahdollisimman tarkasti ja niitä mitenkään muuttamatta aineistoa kunnioittaen. Raportti tehtiin rehellisesti, oikeudenmukaisesti ja tarkasti kirjaamalla tulokset sellaisina kuin ne ilmenivät.

Tutkimuksen osallistujalle voi olla hyötyä osallistumisestaan tutkimukseen. Oman tarinan kertomisen mahdollisuus saattaa lisätä hyvinvointia ja tietoisuus omasta itsestään lisääntyä. (Kylmä & Juvakka 2007.) Tiedonantajina toimineet ilmaisivat olevansa tyytyväisiä saadessaan osallistua tähän kehittämissprojektiin. He pitivät aihetta tärkeänä tulevien opiskelijoiden kannalta. Tiedonantajat kertoivat kokeneensa haastattelut hyödyllisenä. Ennen harjoitteluun menoa haastattelu toimi jännitystä lieventävänä tilaisuutena, koska opiskelijalla oli mahdollisuus ilmaista myös huolia. Toisen osion haastattelulla oli merkitystä keskusteluhetkenä nyt jo tutun henkilön kanssa, jossa opiskelija saattoi uudelleen jäsentää päättyneen harjoittelun ja siinä tapahtuneita asioita. Yksi tiedonantajista ilmaisi keskustelujen olleen jopa terapeutisia.

Haastattelututkimuksen luotettavuutta arvioidaan uskottavuuden, vahvistettavuuden, refleksiivisyyden ja siirrettävyyden kriteereillä (Kylmä & Juvakka 2007). Projektipäällikkö varmisti, että tulokset vastaavat haastatteluun osallistuneiden käsityksiä tutkimuskohteesta tekemällä analyysiä aineistoa muuttamatta. Hän piti tutkimuspäiväkirjaa projektin etenemisestä sekä teki erillisiä muistiinpanoja haastattelutilanteissa. Näin pyrittiin kuvaamaan päätöksentekoa kehittämissprojektin eri vaiheissa.

Projektipäällikkö mietti ennen haastatteluja omia ennakkokäsityksiään ja mielenpiteitään haastattelun teemoista, jotta nämä eivät vaikuttaisi haastatteluun. Tämän takia hän muodosti haastattelukysymykset siten, että haastateltava itse kuvailee asioita eikä haastattelija johdattele vastaamaan kysymyksillään tietyllä tavalla. Haastattelukysymykset alkoivatkin pyynnöllä ”voitko kertoa”.

Tulosten siirrettävyyden arvioimiseksi raportissa kuvattiin perustiedot tiedonantajista ja toimintaympäristöstä. Pääpiirteissään saatuja tuloksia on mahdollista käyttää muissa sairaanhoitopiireissä terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjausta suunniteltaessa ja toteutettaessa.

5.8 Tulosten arviointi

Terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden käytännön harjoittelua kohtaan asettamat odotukset olivat opiskelijoilla hyvin samansuuntaisia opiskelijan kotimaasta riippumatta. Esiselvityksen yhteydessä tehdyssä kirjallisuushaussa ei löytynyt tutkimuksia, joissa olisi selvitetty kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden odotuksia käytännön harjoittelusta. Näin ollen ei ole vertailupohjaa ennen käytännön harjoitteluun menoa tehtyjen haastattelujen tuloksille.

Harjoitteluyksikön ilmapiirillä ja oppimisympäristöllä on todettu olevan suuri merkitys harjoittelun onnistumiseen ja opiskelijan sopeutumiseen (Wihlborg 1999; Saarikoski ym. 2005). Opiskelijat toivoivat olevansa tervetulleita yksiköön ja saavansa mahdollisuuden uuden oppimiseen osallistumisen kautta. Henkilökunnan odotettiin olevan englanninkielentaitoinen ja kiinnostunut opiskelijasta. Harjoittelun jälkeen useimmat opiskelijat kertoivat ilmapiirin täyttäneen odotukset ja osittain jopa ylittäneet sen. He saivat paljon erilaisia oppimistilanteita. Henkilökunta oli kiinnostunut opiskelijasta, englanninkielentaitoista tai käytti muita kommunikointikeinoja ja opetti suomenkieltä. Tähän saattoi vaikuttaa se, että harjoittelupaikkoina toimivat yleensä yksiköt, joilla on kokemusta ja kiinnostusta kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjaukseen (T. Tarr, henkilökohtainen tiedonanto 27.3.2012).

Muutama opiskelija koki oppimisympäristön olleen huonon. Opiskelija ei tuntenut olevansa tervetullut ja kielimuuri vaikeutti sopeutumista. Yksikössä oli vähän tekemistä eikä hänelle annettu mahdollisuutta osallistua työskentelyyn. Hän koki jääneensä yksin ja harjoittelun olleen epäonnistunut. Vastaavia kokemuksia harjoittelujakson epäonnistumisesta kieliongelmiin ja jopa syrjinnän takia on todettu aiemmissa tutkimuksissa (Koskinen & Tossavainen 2004; Siikonen 2009).

Terveysalan kansainväliset vaihto-opiskelijat odottivat saavansa harjoittelujakson alussa perehdytystä, jossa kerrotaan perustiedot harjoitteluyksiköstä ja sen toiminnasta, opiskelijan roolista sekä oppimistavoitteista. Erityisesti he toivoivat, että heidät esitellään muulle henkilökunnalle, jolloin sopeutuminen uuteen

yksikköön nopeutuu eikä opiskelijan tarvitse aina uudelleen esitellä itseään. Perehdytys oli onnistunut suurimmalla osalla ja se auttoi heitä sopeutumisessa. Opiskelijan tarpeita arvostava ja ymmärtävä perehdytys ovatkin tärkeä osa opiskelijan liittämisesä osaksi työyhteisöä (Mattila ym. 2010).

Tärkeänä asiana harjoittelujakson onnistumiselle useissa tutkimuksissa mainitaan ohjaussuhde ja sen onnistuminen. Kulttuuriset erot todetaan suurimmaksi ohjaussuhteeseen vaikuttavista tekijöistä, ja tämän takia valmistautuminen vaihto-opiskeluun ja ohjaukseen ovat oleellisia asioita harjoittelun onnistumiseksi. (Morales-Mann & Smith 1995, Koskinen & Tossavainen 2003, Saarikoski ym. 2007; Warne ym. 2010.) Kulttuuriset asiat eivät olleet harjoittelun onnistumista estävinä tekijöinä. Syynä tähän saattoi olla se, että haastatteluun valitut tiedonantajat olivat eurooppalaisia eivätkä kulttuuriset erot muodostu niin suuriksi kuin esimerkiksi Aasian maista tuleville.

Lähiohjaajan ominaisuudet, rooli ja opetusmenetelmät olivat merkityksellisiä opiskelijan harjoittelujakson tavoitteiden toteutumiselle. Lähiohjaajaan kohdistettiin selkeästi eniten odotuksia. Opiskelijat kertoivat, että harjoittelujaksojen onnistumisen olleen lähiohjaajien ansiota. Lähiohjaajat käyttivät erilaisia opetusmenetelmiä, rohkaisivat ja antoivat aikaa sekä palautetta opiskelijalle. He ohjasivat opiskelijoita olemaan aktiivisia osallistujia ja näin kehittymään ammatillisesti. Lähiohjaajien toimintaa on kuvattu aiemmissa tutkimuksissa ja tulokset vastaavat toisiaan (Campinha-Bacote 1999; Koskinen & Tossavainen 2003; Saarikoski ym. 2009; Warne ym. 2010). Opettajien osuus käytännön harjoittelun tukena oli vähäinen. Yksikään opiskelijoista ei maininnut haastatteluissa ohjaavaa opettajaa. Myös aiempien tutkimusten mukaan opettajat kävivät harvoin opiskelijoita tapaamassa eivätkä osallistuneet ohjauksen toteuttamiseen (Koskinen & Tossavainen 2003; Saarikoski, Isoaho, Warne & Leino-Kilpi 2008).

Opiskelijan harjoitteluun valmistautumista koskevan haastatteluosion tuloksissa korostui se, ettei etukäteistietoa harjoitteluyksiköistä ollut saatavilla englanninkielellä esimerkiksi internetistä. Opiskelijat kokivat tämän suurena puutteena ja hankaloittavan harjoitteluun valmistautumista. Kirjallisuushaun tuloksina löytyi

eri sairaanhoitopiirien internet-sivuilta (vrt. VSSHP, opiskelu) harjoitteluyksiköiden kuvaukset suomeksi. Englanniksi näitä ei löytynyt.

Kansainväliset vaihto-opiskelijat kertoivat vaihdon avartaneen heidän maailmankatsomustaan. He kertoivat oppineensa ja nähneensä paljon uusia asioita ja kasvaneensa sekä henkilökohtaisesti että ammatillisesti. Samoja tuloksia kansainvälisen vaihto-opiskelun merkityksestä on saatu useissa eri tutkimuksissa (Noponen 1997; Kollar & Ailinger 2002; Callister & Cox 2006; Evansson & Zust 2006; Keogh & Russel-Roberts 2009; Tichelaar 2010).

6 TERVEYSALAN KANSAINVÄLISTEN VAIHTO-OPISKELIJOIDEN OHJAUKSEN HYVÄT KÄYTÄNTEET

6.1 Hyvien käytänteiden luominen

Aineiston keruun ja analyysin jälkeen saatuja tuloksia verrattiin Opiskelijaohjauksen laatusuositukseen. Tuloksissa esiintyi asioita, jotka olivat tärkeitä kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjauksessa, mutta jotka puuttuivat Opiskelijaohjauksen laatusuosituksista. Näin syntyi ajatus työstää lähiohjaajien käyttöön tarkoitettu ohjeistus hyvistä käytänteistä terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjaukseen.

Projektiryhmän toimintaa alettiin suunnitella syksyllä 2011. Projektipäällikkö sai työelämämentorilta kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden lähiohjaajina toimineiden sairaanhoitajien nimiä (N = 7). Projektipäällikkö lähetti heille sähköpostiviestin mahdollisuudesta osallistua projektiryhmään. Viestissä kerrottiin työskentelyn aihe ja tarkoitus. Vastauksia viestiin saatiin neljä. Kolme lähiohjaajaa ilmoittautui mukaan projektiryhmään. Turun AMK:n kansainvälinen koordinaattori sekä kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjaava opettaja saivat saman viestin. He molemmat lupautuivat ryhmään.

Ensimmäinen projektiryhmän tapaaminen oli 1.12.2011. Tarkoituksena oli käynnistää työskentely sekä kertoa kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden haas-

tattelujen tuloksista. Kukaan projektiryhmään kuuluvista työelämämentoria lukuun ottamatta ei kuitenkaan päässyt paikalle. Esteinä olivat työkiireet ja se, ettei löytänyt tapaamispaikkaa. Projektipäällikkö ja työelämämentori aloittivat hyvien käytänteiden teon lisäämällä Opiskelijaohjauksen laatukriteerien eri kohtiin tietoja esimerkiksi tietokoneen käytön mahdollistamisesta, joita kansainväliset vaihto-opiskelijat pitivät tärkeinä harjoittelun onnistumisen kannalta. Tapaamiseen jälkeen projektipäällikkö työsti käytänteitä eteenpäin ja lähetti sähköpostitse ensimmäisen version hyvistä käytänteistä projektiryhmäläisille arviointia ja kommentointia varten.

Toinen tapaaminen oli 12.1.12. ja siihen osallistuivat Turun AMK:n kansainvälinen koordinaattori, lähiohjaaja, työelämämentori ja projektipäällikkö. Työsken-tely jatkui käymällä läpi ensimmäistä versiota hyvistä käytänteistä. Näkökulmia saatiin sekä ammattikorkeakoulun että yksiköiden tasoilta. Ryhmässä keskusteltiin paljon siitä, miten yksityiskohtaiselle tasolle hyvät käytänteet tehdään. Tapaamisen jälkeen projektipäällikkö muokkasi käytänteitä edelleen ja se lähetettiin sähköpostitse projektiryhmäläisille arvioitavaksi.

Kolmas tapaaminen oli 15.2.12. Osallistujina olivat ammattikorkeakoulun edustajat, työelämämentori sekä projektipäällikkö. Toisen version muokkaaminen jatkui kohta kohdalta. Kolmas versio hyvistä käytänteistä valmistui tapaamisen jälkeen ja se välitettiin sähköpostitse projektiryhmäläisille sekä tutoropettajalle. Saatujen vastausten mukaisesti käytänteiden työstäminen jatkui.

Neljäs ja viimeinen tapaaminen oli 5.3.12. Mukana olivat ammattikorkeakoulun edustajat, kaksi lähiohjaajaa, työelämämentori ja projektipäällikkö. Ehdotus hyviksi käytänteiksi käytiin vielä läpi kohta kohdalta ja muutamia korjauksia tehtiin sanamuotoihin. Lopullinen versio oli valmis. Mukaan oli saatu näkökulmia kansainvälisiltä vaihto-opiskelijoilta, Turun ammattikorkeakoulusta ja harjoitteluyksiköistä sekä lähiohjaajilta.

6.2 Hyvät käytänteet

Lopputuotoksena valmistui Terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjauksen hyvät käytänteet (liite 6). Lähtökohtana ovat Opiskelijaohjauksen laatusuosituksset, jotka ovat käytössä VSSHP:ssa (kts. kirjallisuuskatsaus). Terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjaukseen liittyy erityispiirteitä, jotka ovat lisänä näihin kriteereihin.

Projektiryhmän päätös oli pitää ohjeistus yleisellä tasolla. Tarkoituksena oli antaa ns. raamit ohjaukselle ja määritellä eri osapuolien vastuut käytännön harjoittelun onnistumiseksi. Jokainen harjoitteluyksikkö voi näiden pohjalta työstää ohjausta oman yksikkönsä tarjoamien mahdollisuuksien mukaisesti. Ajatuksena oli kuvata sitä, mitä vaihto-opiskelijoiden ohjaus käytännössä on, jotta vaihto-opiskelijoiden ohjaukseen saadaan mukaan uusia yksiköitä. Ongelmana on ollut harjoitteluyksiköiden löytäminen. Yksiköissä on ollut epätietoisuutta siitä, miten näiden opiskelijoiden ohjauksen kanssa tulisi menetellä ja mitkä ovat edellytykset onnistua. Seuraavaksi käydään läpi terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden hyvät käytänteet (kuvio 6).

<p>1. SOPIMUKSET JA RESURSSIT</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaitos vastaa opiskelijan terveydentilan ja rikostaustan selvityksestä - harjoitteluyksikön opiskelijavastaava nimeää opiskelijalle 1-2 lähiohjaajaa
<p>2. TIEDOTTAMINEN</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiskelija saa oppilaitoksesta tiedot: <ul style="list-style-type: none"> - yksiköstä - harjoittelun kestosta - yksikön yhteyshenkilöstä - yksikköön saapumisajasta - muista käytännön asioista kuten suojavaatetuksesta
<p>3. HARJOITTELUYKSIKÖN TOIMINTA</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiskelija osallistuu harjoitteluyksikön toimintaan: <ul style="list-style-type: none"> - omien tavoitteidensa - opiskeluvaiheensa - osaamisensa mukaisesti
<p>4. PEREHDYTYS</p> <ul style="list-style-type: none"> - käydään läpi yksikön toimintaa ja opiskelijan rooliin liittyvät asiat - selvitetään työssäoloajat ja poissaolojen ilmoitusmenettely - näytetään yksikön tilat, ruokailumahdollisuudet ym. - esitellään opiskelija henkilökunnalle - annetaan lista potilashoitoon liittyvistä sanoista suomeksi ja englanniksi
<p>5. TEORIA JA KÄYTÄNTÖ</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiskelijaa kannustetaan osallistumaan monipuolisesti yksikön päivittäiseen toimintaan - opiskelijaa kannustetaan itsenäiseen tiedonhankintaan mahdollistamalla tietokoneen käyttö - lähiohjaaja pyrkii järjestämään vierailuja muihin yksiköihin - lähiohjaaja voi suunnitella oppimistehtäviä eri päville ja viikoille - opiskelijaa ohjataan suomenkielen käyttöön
<p>6. OPISKELIJA</p> <ul style="list-style-type: none"> - lähtötasokuvaus löytyy JobStepista - tekee omat tavoitteensa harjoittelujaksolle harjoittelun alussa - suunnittelee vuoronsa lähiohjaajan vuorojen mukaisesti - noudattaa suomalaisen työelämän ja harjoitteluyksikön toimintaohjeita, jotka on selvitetty perehdytyksessä - on itse vastuussa oppimisestaan - kertoo osastotunnilla kotimaansa terveydenhuoltojärjestelmästä
<p>7. LÄHIOHJAAJA</p> <ul style="list-style-type: none"> - käy opiskelijan kanssa lähtötaso- ja tavoitekeskustelun - antaa jatkuvaa palautetta harjoittelun aikana - osoittaa opiskelijalle oppimistilanteita - nimeää poissaolopäivilleen korvaavan ohjaajan sekä varmistaa opiskelijaa koskevan tiedon välityksen
<p>8. OHJAAJAKOULUTUS</p> <ul style="list-style-type: none"> - lähiohjaajat osallistuvat opiskelijaohjaaja-koulutuksiin - lähiohjaajat osallistuvat VSSHP:n kansainvälisten vaihto-opiskelijaohjaajien ryhmään, jossa mukana on ammattikorkeakoulun edustus
<p>9. OHJAAVA OPETTAJA</p> <ul style="list-style-type: none"> - luo edellytykset harjoittelujaksolle - on yhteydessä yksikköön harjoittelun aikana - lähiohjaaja on tarvittaessa yhteydessä opettajaan
<p>10. ARVIOINTI</p> <ul style="list-style-type: none"> - lähiohjaaja pitää loppuarvioinnin joko oppilaitoksen tai opiskelijan kotimaan oppilaitoksen ohjeiden mukaisesti - lähiohjaaja ilmoittaa ohjaavalle opettajalle tiedon harjoittelun hyväksymisestä - lähiohjaaja pyytää opiskelijalta palautetta harjoittelujaksosta - opiskelija täyttää CLES-kyselyn internetissä jakson lopussa

Kuvio 6. Terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjauksen hyvät käytänteet.

Sopimukset ja resurssit sekä tiedottaminen ja harjoitteluyksikön toiminta.

Opiskelijan oppilaitos vastaa opiskelijan terveydentilan sekä rikostaustan selvityksestä (lastenlinikalla työskenneltäessä) koulutus sopimusten ja lainsäädännön mukaisesti. Opiskelijan terveydentilan tulee olla hyvä ja MRSA-altistus poissuljettu. Opiskelija saa oppilaitoksesta tiedot yksiköstä, harjoittelun kestosta, yksikön yhteyshenkilöstä (opiskelijavastaava/lähiohjaaja), yksikköön saapumisajasta ja muista käytännön järjestelyistä, kuten suojavaatetuksesta. Harjoitteluyksikön opiskelijavastaava nimeää opiskelijalle 1-2 lähiohjaajaa. Harjoitteluyksikön toimintaan opiskelija osallistuu omien tavoitteidensa, opiskeluvaiheen ja osaamisensa mukaisesti.

Perehdytys. Opiskelijan perehdytyksessä käydään läpi yleisesti yksikön toimintaa sekä opiskelijan rooliin sisältyviä asioita. Siinä selvitetään myös työssäoloaikoihin ja poissaolojen ilmoittamiseen liittyvät käytännöt. Perehdytyksessä opiskelijalle näytetään yksikön tilat, missä voi ruokailla ym. Jotta sopeutuminen uuteen yksikköön helpottuu, opiskelija esitellään henkilökunnalle. Yksikössä tulee olla listoja potilashoitoon liittyvistä sanoista suomeksi ja englanniksi. Nämä helpottavat sekä opiskelijaohjausta että opiskelijan suomenkielen opettelu.

Teoria ja käytäntö. Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan mahdollisimman monipuolisesti yksikön päivittäiseen toimintaan ja käyttämään oppimiaan tietoja ja taitoja. Häntä opastetaan itsenäiseen tiedon hankintaan mahdollistamalla tietokoneen käyttö. Opiskelijalle ei kuitenkaan tilata omia mikroverkkotunnuksia. Lähiohjaaja pyrkii järjestämään vierailuja potilashoitoon liittyviin yksiköihin, kuten poliklinikalle ja leikkausosastolle. Hän voi suunnitella oppimistehtäviä eri päiville ja viikoille. Opiskelijaa ohjataan suomenkielen käyttöön päivittäisissä tilanteissa sanojen ja sanontojen avulla.

Opiskelija. Opiskelijan lähtötasokuvaus löytyy JobStepista. Hän tekee omat tavoitteensa harjoittelujaksolle harjoittelun alkaessa ja suunnittelee vuoronsa lähiohjaajan työvuorojen mukaisesti. Opiskelija noudattaa suomalaisen työelämän ja harjoitteluyksikön toimintaohjeita, jotka on selvitetty perehdytyksessä.

Hän on itse vastuussa omasta oppimisestaan. Erilaisten terveydenhuoltojärjestelmien tuntemisen lisäämiseksi harjoitteluyksiköissä opiskelija kertoo kotiomaansa terveydenhuoltojärjestelmästä osastotunnilla.

Lähiohjaaja. Lähiohjaaja käy opiskelijan kanssa lähtötaso- ja tavoitekeskustelun. Hän antaa jatkuvaa palautetta ja vastaanottaa sitä harjoittelun aikana. Lähiohjaaja osoittaa opiskelijalle mahdollisia oppimistilanteita. Hän nimeää poisolopäivilleen korvaavan ohjaajan sekä varmistaa opiskelijaa koskevan tiedon välityksestä sijaiselleen, kuten opiskeluvaiheen, tavoitteet ja oppimistehtävät.

Ohjaajakoulutus. Lähiohjaajina toimivat osallistuvat opiskelija-ohjaajakoulutuksiin. VSSHP:n muodostetaan kansainvälisten vaihto-opiskelijaohjaajien ryhmä, joka kokoontuu 1-2 kertaa vuodessa käsittelemään ajankohtaisia vaihto-opiskelijoiden ohjaamiseen liittyviä asioita. Opetuskoordinaattori toimii koollekutsujana. Ryhmään kutsutaan myös ammattikorkeakoulun terveystieteen edustus.

Ohjaava opettaja ja arviointi. Ohjaava opettaja on yhteydessä yksikköön harjoittelun aikana. Lähiohjaaja on tarvittaessa yhteydessä ohjaavaan opettajaan ongelmatilanteissa. Hän pitää joko oppilaitoksen omien ohjeistusten tai opiskelijan kotimaan oppilaitoksen ohjeiden mukaisesti. Lähiohjaaja ilmoittaa ohjaavalle opettajalle tiedon harjoittelujakson hyväksymisestä. Harjoittelujakson lopussa opiskelija täyttää CLES+T kyselyn internetissä.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

7.1 Kehittämiprojektin prosessin arviointi

Kehittämiprojektin arvioinnin lähtökohtana on kysymys projektin tarpeesta ja tavoitteesta (Paasivaara ym. 2011). Tarve terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjauksen kehittämiseen oli olemassa sekä projektipäällikön että VSSHP:n opetuskoordinaattorin kokemusten pohjalta. Tavoitteena oli tuottaa yhtenäinen hoitotyön kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjauksen toimintamalli VSSHP:n. Tarkoituksena oli yhtenäistää ja kehittää vaihto-opiskelijoiden ohjausta yhdessä vaihto-opiskelijoiden, lähiohjaajien ja Turun AMK:n edustajien kanssa, jotka koordinoivat kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden harjoittelujaksoja. Tarve ja tavoitteet pysyivät samoina koko kehittämiprojektin ajan eikä niihin tehty muutoksia ja tavoitteet saavutettiin.

Kehittämiprojekti vaatii siihen kohdistettujen panosten sekä tuotoksen arviointia (Paasivaara ym. 2011). Taloudellista panostusta kehittämiprojektin läpivieminen ei vaatinut. Projektipäällikkö teki projektin oman työnsä ohella, joten henkiset voimavarat ja ajan riittäminen olivat ajoittain tiukalla oman työn, opiskelujen, kehittämiprojektin ja perheen yhteensovittamisessa. Projektipäällikkö koki, ettei hän pystynyt aina riittävän syvällisesti paneutumaan kehittämiprojektiin. Aikataulu kuitenkin pysyi suunnitellussa.

Projektipäällikkö sai tukea projektin eri vaiheissa opinnäytetyötä ohjaavalta opettajalta, työelämämentorilta ja ohjausryhmältä. Ohjausryhmän tuki oli luonteeltaan kannustavaa ja rohkaisevaa. Ohjaava opettaja antoi suuntaviivoja ja konkreettisia ohjeita projektin läpiviemisessä sekä raportoinnissa. Projektipäällikkö olisi voinut käyttää ja pyytää enemmänkin ohjausta, mutta hän on tottunut tekemään ensin itse ja kysymään vasta sitten. Työelämämentori toimi motivoijana ja tukijana. Hän auttoi myös projektiryhmän kokoamisessa ja tapaamispaikkojen järjestäjänä.

Projektiryhmä toimi pienimuotoisemmin ja vähemmällä osallistujamäärällä kuin oli suunniteltu. Toimintaa hankaloitti se, että jäsenten oli vaikea päästä sovituihin tapaamisiin työesteiden takia. Hyvää toiminnassa oli eri sidosryhmien

mukana olo ja yhteistyön lisääntyminen. Lopputuotos antaa yhteiset suuntaviivat vaihto-opiskelijoiden ohjaukselle ja eri toimijoiden vastuut ja velvollisuudet (Turun AMK, lähiohjaaja ja opiskelija) ovat nyt selkeästi määriteltäviä. Terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelija ohjaajien ryhmä aloittaa toimintansa tulevaisuudessa VSSHP:ssa.

Kehittämiprojektin suunnitteluvaiheessa projektipäällikkö teki SWOT- analyysiin perustuvan riskianalyysin, jossa arvioitiin erilaisten riskien todennäköisyyttä (Silfverberg 2005). Suurimmaksi uhaksi silloin todettiin ajan riittäminen ja se, ettei haastateltavia löydy riittävästi. Tarkalla aikataulusuunnittelulla ja yhteistyöllä nämä uhat eivät kuitenkaan olleet ylitseväsemättömiä. Kehittämiprojektin teossa projektipäällikön hyvä motivaatio, itse valittu aihe ja kiinnostus kansainvälisiä vaihto-opiskelijoita kohtaan auttoivat eteenpäin. Projektipäällikkö oli asettanut yhdeksi tavoitteeksi ylemmän ammattikorkeakoulu opinnoille kansainvälistymisen, englannintaidon lisääntymisen ja verkostoitumisen. Nämä tavoitteet täyttyivät hienosti kehittämiprojektin aikana. Verkostoitumista tapahtui erityisesti benchmarking-käynneillä EmpNURS-hankkeen Turun aloituskokouksessa ja Kaunaksen (Liettua) jatkotyöskentelytapaamisessa. Projektipäällikön maailmankuva avartui ja rohkeus kansainväliseen yhteistyöhön lisääntyi.

7.2 Hyvien käytänteiden arviointi

Alun perin lopputuotoksesi oli suunniteltu terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjauksen toimintamalli VSSHP:n internet-sivuille, mutta lopputuotoksen muoto hahmottui syksyllä 2011 aineiston keruun yhteydessä ja se sai ohjausryhmän kannatuksen. Nämä ohjauksen hyvät käytänteet tulevat myöhemmin VSSHP:n opiskelijaohjauksen internet-sivuille sekä suomeksi että englanniksi.

Tärkeä osa kehittämiprojektin lopetusvaihetta ovat tiedon välittäminen ja tietoisuuden lisääminen (Tuomi & Sarajärvi 2009; Paasivaara ym. 2011). Projektipäällikkö osallistui VSSHP:n opiskelijaohjaajien alueelliseen koulutuspäivään sekä Turun AMK:n aluekehitysseminaariin, jossa hän piti esityksen kehittämis-

projektista ja sen lopputuotoksesta. Aiheesta tarjotaan artikkelit sekä kotimaiseen että ulkomaiseen hoitotyön julkaisuun.

Kehittämiprojektin alkuvaiheessa projektipäällikkö oli sähköpostitse yhteydessä Kuopion yliopistollisen keskussairaalan (KYS) opetus-ylihoitajaan ja Helsingin yliopistollisen keskussairaalan (HYKS) hoitotyön klinisten opettajiin kartoittaen heidän käytäntöjään kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjauksessa. Kummassakaan sairaalassa ei ollut erillistä ohjeistusta vaan käytäntönä oli, että hoitotyön kliniset opettajat yksikkökohtaisesti pitivät opiskelijoille tilaisuuden, jossa kerrottiin organisaatiosta, opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista, opiskelumenetelmistä ja harjoittelun tuesta sekä käytännön asioista. Tarvittaessa käytiin läpi Suomen palvelujärjestelmää ja muita yleissivistäviä asioita. Opettajat saattoivat opiskelijat yksiköihin, joissa perehdytys jatkui lähiohjaajan toimesta. He tapasivat opiskelijat kerran harjoittelun aikana. Tapaamisissa keskusteltiin potilasturvallisuudesta ja etiikasta. (Keijonen 2010; Koota 2010; Ruuskanen 2010.) Kirjallisuushaun perusteella muualtakaan ei löytynyt vastaavanlaisia hyviä käytänteitä, joten kehittämiprojektin lopputuloksen vertaaminen ei ollut mahdollista.

7.3 Jatkokehittämisasiheet

Terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden käytännön harjoitteluun valmistautumisen helpottamiseksi tullaan lähiaikoina kääntämään englanniksi VSSHP:n Internetissä olevat oppimisympäristökuvaukset niiden yksiköiden osalta, joissa näitä opiskelijoita pääsääntöisesti on. VSSHP:n opetuskoordinaattorilla on kehitteillä suomi-englanti sairaala-sanasto, joka tulee toimimaan yksiköissä harjoittelun tukena. Yksiköt saavat siihen itse lisätä omaan erikoisalaansa liittyviä sanoja. Lisäksi ohjauksen hyvät käytänteet käännetään englanniksi. VSSHP:n tulevat terveysalan kansainväliset vaihto-opiskelijat saavat ne ennen ensimmäiseen käytännön harjoitteluun menoa. Näin se saavat tietää käytännön harjoitteluun liittyvät asiat etukäteen.

Hyviä käytänteitä tulee päivittää ja muokata tarpeen mukaan. VSSHP:n opetuskoordinaattori on vastuussa opiskelijaohjaukseen liittyvissä asioissa ja hän

toimii jatkossa terveysalan kansainvälisten vaihto-opiskelijaohjaajien ryhmän koolle kutsujana. Tässä ryhmässä hyvien käytänteiden päivitys tulee onnistumaan parhaiten, koska mukana ovat sekä lähiohjaajat että Turun AMK:n edustus.

Projektin tuottamaa hyötyä ja aikaa myöten näkyviä tuloksia sekä vaikuttavuuden arviointi ovat osa kehittämisprosessia (Paasivaara ym. 2011). Jatkossa kehittämisprojektin tuottamaa hyötyä voidaan arvioida esimerkiksi sen mukaan, saadaanko lopputuotoksena valmistuneiden hyvien käytänteiden kautta lisää harjoitteluyksiköitä mukaan kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden käytännön harjoitteluun. Näkyviä tuloksia ja vaikuttavuutta voidaan pohtia myöhemmin vertailemalla CLES+T mittarin antamia tuloksia ennen hyvien käytänteiden tekoa ja sen jälkeen.

Lähteet

- Bosworth, T., Haloburdo, E., Hetrick, C., Patchett, K., Thompson, M.A. & Welch, M. 2006. International partnerships to promote quality care. *Journal of Continuing Education in Nursing*, 37(1), 32-38.
- Button, L., Green, B., Tegnah, C., Johansson, I. & Baker, C. 2005. The impact of international placements of nurses' personal and professional lives; A literature review. *Journal of Advanced Nursing* 50(3), 315-324.
- Callister, L. & Cox, A. 2006. Opening our hearts and minds: The meaning of international clinical nursing electives in the personal and professional lives of nursing. *Nursing and Health Sciences* 8, 95-102.
- Campinha-Bacote, J. 1999. A model and instrument for addressing cultural competence in health care. *Journal of Nursing Education* 38, 203-207.
- Duffy, M.E., Farmer, S., Ravert, P. & Huittinen, L. 2003. Institutional issues in the implication of an international student exchange program. *Journal of Nursing Education* 42(9), 399-405.
- EmpNURS. 2012. Viitattu 21.4.2012. www.empnurs.eu.
- Evansson T,A, & Zust, B.L. 2006. "Bittersweet knowledge": The long-term effects of an international experience. *Journal of Nursing Education*. 45: 412-420.
- Frisk, T. (toim.). 2010. Työpaikkaohjaaja opiskelijan ohjaajana. Helsinki: Kyriiri Oy.
- Garam, I. 2011. Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2010. Tietoa ja tilastoja raportti 2/2011. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO. Viitattu 12.4.2012. www.cimo.fi.
- Grant, E. & McKenna, L. 2003. International clinical placement for undergraduate students. *Journal of Clinical Nursing* 12, 529-535.
- Gillespie, M. 2005. Student-teacher connection: a place of possibility. *Journal of Advanced Nursing*, 52(2), 211-219.
- Helin, R. 2004. Opiskelijaohjaus osana terveystieteiden ammattilaisen työtä. Ohjaajan näkökulma. Pro gradu-tutkielma. Hoitotieteen laitos. Oulun yliopisto. Oulu.
- Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Jääskeläinen, L. 2009. Sairaanhoidon opiskelijan käytännön harjoittelun ohjaajana. Pro gradu-tutkielma. Hoitotieteen laitos. Tampereen yliopisto. Tampere.
- Kaarto, M. 2010. Sairaanhoidon opiskelijan ohjaajana toimiminen – mistä motivatiota ohjaamiseen? Pro gradu-tutkielma, Hoitotieteenlaitos, Turun yliopisto.
- Keijonen, P. 2011. Kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjaus. Email elina.lauas@tyks.fi 14.10.2010. Tulostettu 15.10.2010.

- Keogh, J. & Russel-Roberts, E. 2009. Exchange programmes and student mobility; Meeting student's expectations or an expensive holiday? *Nurse Education Today* 29, 108-116.
- Kivinen, P. 2005. Hoitotyön opiskelijoiden oppimiskokemuksia vaihto-opiskelun aikana. Pro Gradu-tutkielma, Hoitotieteen laitos, Tampereen yliopisto.
- Kolb, D.A. 1984. *Experiential learning: Experience as a source of learning and development*. Prentice-Hall; Engelwood Cliffs.
- Kollar, S.J. & Ailinger, R.L. 2002. International clinical experiences: Long term impact on student. *Nurse Educator* 27, 28-31.
- Koota, E. 2010. Kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjaus. Email elina.lauas@tyks.fi 14.10.2010. Tulostettu 15.10.2010.
- Koskinen, L. & Tossavainen, K. 2003. Characteristics of intercultural mentoring – a mentor perspective. *Nurse Education Today* 23, 278-285.
- Koskinen, L. & Tossavainen, K. 2004. Study abroad as a process of learning intercultural competence in nursing. *International Journal of Nursing practice* 10, 111-120.
- Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. *Laadullinen terveystutkimus*. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Kääriäinen, M. & Kyngäs, H. 2005. Käsiteanalyysi ohjaus-käsitteestä hoitotieteessä. *Hoitotiede* 17(5), 251-258.
- Laki lääketieteellisestä tutkimuksesta 9.4.1999/488. Viitattu 21.3.2012. www.finlex.fi.
- Lee, N.-J. 2004. The impact of international experience of student nurses personal and professional development. *International Nursing review* 51, 113-122.
- Leininger, M. 2002. Culture Care Theory: A Major Contribution to Advance Transcultural Nursing Knowledge and Practices. *Journal of Transcultural Nursing* 13(3), 189-192.
- Leininger, M. 1991. *Culture Care Diversity & Universality; A Theory of Nursing*. National League for nursing Press. New York.
- Lipson, J. & DeSantis, L. 2007. Current approaches to integrating elements of cultural competence in nursing education. *Journal of Transcultural Nursing*, 18(1), 10S-20S.
- Mattila, L-R., Pitkälä, M. & Eriksson, E. 2010. International student nurses' experiences of clinical practise in Finnish health care system. *Nurse Education in Practise* 10, 153-157.
- McAuliffe, M.S. & Cohen, M.Z. 2005. International nursing research and educational changes: A review of the literature. *Nursing Outlook*, 53, 23-25.
- Mikkelsen Kyrkebo, J. & Hage, I. 2005. What we know and what they do: nursing students' experiences of improvement knowledge in clinical practise. *Nurse Education Today* 5, 165-175.
- Morales-Mann, ET. & Smith Higuchi, KA. 1995. Transcultural mentoring; an experience in perspective transformation. *Journal of Nursing Education*, 34(6), 272-277.

Murray, C., Rosen, L. & Staniland, K. 2010. *The Nurse Mentor and Reviewer – Update Book*. Open University Press, Glasgow: Bell and Bain Ltd.

Mykrä, T. 2007. *Työpaikkaohjaaja oppimisen edistäjänä – opiskelija ohjaaminen ja arviointi työpaikalla*. Educa-instituutti, Helsinki.

Mäkinen, O. 2006. *Tutkimusetiikan ABC*. Helsinki: Tammi.

Noponen, R. 1997. *Experiences of Polytechnic nursing students during international clinical practice*. Master thesis, Department of Nursing sciences, Tampere University.

Opetus- ja koulutusministeriö. 2010. *Bolognan julistus*. Viitattu 12.4.2012. www.minedu.fi.

Opetusministeriö. 2004. *Oppimisympäristöjen tutkimus ja alan tutkimuksen edistäminen Suomessa*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä, 38.

Opiskelijaohjauksen laatusuosituks. 2010. Kuopion yliopistollinen sairaala. Pohjois-Savon alueellinen opiskelijaohjauksen yhteistyöverkosto. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri. Viitattu 12.2.2012. <http://www.vete.fi>

Paasivaara, L., Suhonen, M. & Virtanen, P. 2011. *Projektijohtaminen hyvinvointipalveluissa*. Tallinna: Tietosanoma Oy:

Rauste-von Wright, M. & von Wright, J. 2004. *Oppiminen ja koulutus*. WSOY: Porvoo.

Ruddock, H.C. & Turner, Ds. 2007. *Developing cultural sensitivity: nursing students' experiences of a study abroad programme*. *Journal of Advanced Nursing* 59(4), 361 - 369.

Ruuskanen, S. 2010. *Kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjaus*. Email elina.lauas@tyks.fi 14.10.2010. Tulostettu 15.10.2010.

Saarikoski, M. 2002. *Clinical learning environment and supervision – Development and validation of the CLES evaluation scale*. Turun yliopisto. Hoitotieteenlaitos. Lissensiaattitutkimus.

Saarikoski, M., Isoaho, H., Leino-Kilpi, H. & Warne, T. 2005. *Validation of the clinical environment and supervision scale*. *International Journal of Education Scholarship* 2, article 9.

Saarikoski, M., Marrow, C., Abreu, W., Riklikiene, O. & Özbicakci, S. 2007. *Student nurses' experience of supervision and Mentorship in clinical practice: A cross cultural perspective*. *Nurse Education in Practice* 7, 407-415.

Saarikoski, M., Isoaho, H., Warne, T. & Leino-Kilpi, H. 2008. *The nurse teacher in clinical practise: Developing the new sub-dimension to the clinical learning environment and supervision (CLES) scale*. *International Journal of Nursing Studies* 45, 1233-1237.

Saarikoski, M., Kaila, P. & Leino-Kilpi, H. 2009. *Kliininen oppimisympäristö ja ohjaus hoitajaopiskelijoiden kokemana – muutokset kymmenvuotiskaudella*. *Hoitotiede*, 21(3), 163-173.

Savolainen, H. 2009. *Sairaanhoitajien ja terveydenhoitajien kokemuksia kansainvälistä vaihto-opiskelusta*. Tampereen yliopisto. Hoitotieteenlaitos. Pro gradu-tutkielma.

- Siikonen, S. 2009. Toimintaterapeutti kansainvälisen opiskelijavaihdon kautta ammat-
tiin. Jyväskylän yliopisto. Terveystieteenlaitos. Pro gradu-tutkielma.
- Silfverberg, P. 2005. Ideasta projektiksi. Projektinvetäjän käsikirja. Viitattu 15.4.2012.
www.mol.fi.
- Sloand, E., Bower, K. & Groves, S. 2008. Challenges and benefits of international
clinical placements in public health nursing. *Nurse Educator*, 33(1), 35-38.
- STM. 2004. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus
sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille (toim. Heinonen, N.). Sosiaali- ja
terveysministeriön monisteita 2003:22. Helsinki.
- Tichelaar, E. 2010. The long term impact of international experiences on the profes-
sional and personal lives of nurses. England. Birmingham University. Masters study.
- Torsvik, M. & Hedlund, M. 2008. Cultural encounters in reflective dialogue about nurs-
ing care; a qualitative study. *Journal of Advanced Nursing* 63(4), 389-396.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki:
Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2002. Hyvä tieteellinen käytäntö. Viitattu 21.3.2012.
www.tenk.fi.
- TYKS. 2010. TYKSin erityisvastuualueen opetus- ja koulutuspolitiikka – Strategisen
tason suunnitelma vuosille 2010-2015. Turku: Euraprint.
- VSSHP 2007, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin strategia vuosille 2007–2015. Tur-
ku: Finepress.
- VSSHP. 2010, Hoitotyön toimintaohjelma vuosille 2010–2015. Turku: Euraprint.
- VSSHP. Opiskelu. Internet-sivut. Viitattu 21.3.2012. <http://www.vsshp.fi/fi/5878>
- Warne, T., Johansson, U-B., Papastavrou, E., Tichelaar, E., Tomieto, M., Van den
Bosche, K., Moreno, M. & Saarikoski, M. 2010. An exploration of the clinical learning
experience of nursing students in nine European countries. *Nurse Education Today*
30(8), 809-815.
- Wihlborg, M. 1999. Student nurses' conceptions of internationalization: a phenomeno-
graphical study. *Nurse Education today* 19(19), 533-542.
- Wimpenny, P., Gault, B., MacLennan, V., Boastbowen, L. & Shepherd, P. 2005.
Teaching and learning about culture; a European journey. *Nurse Education Today*
25(5), 398-404.

1. SOPIMUKSET JA RESURSSIT

Sopimuksilla ja resursseilla pyritään turvamaan laadukas oppimisympäristö opiskelijalle. Työnantajan vastaa siitä, että

- jokaisessa harjoitteluyksikössä on riittävästi ammattitaitoisia opiskelijaohjaajia,
- opiskelijalle nimetään ohjaajat ja ohjaajan työaika resursoidaan opiskelijaohjaukseen ja
- harjoitteluyksikössä on saatavilla opiskelumateriaalia ja -välineitä sekä mahdollisuus tiedonhankintaan.

2. TIEDOTTAMINEN

Suunnitelmallisella tiedottamisella varmistetaan harjoittelu- ja koulutusyksikön sekä opiskelijan sitoutuminen ohjaukseen ja oppimiseen. Harjoitteluyksikössä on

- perusohjauspaketti joko ohjauskansiossa tai Internetissä ja
- tiedonkulku toimii koulutusyksiköiden ja harjoitteluyksiköiden välillä.

3. HARJOITTELU YKSIKÖN TOIMINTA

Harjoittelu yksikön toimintaa ohjaavassa laatuvaatimuksessa edellytetään, että harjoitteluyksikön kaikki työntekijät toimivat yhdenmukaisesti ottaen huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon eettiset periaatteet sekä lait ja asetukset. Harjoittelu yksikössä

- on ohjaukseen sitoutunut henkilö kunta,
- on myönteinen opiskelijailmapiiri ja
- opiskelijoita kannustetaan osallistumaan yksikön jokapäiväiseen toimintaan.

4. PEREHDYTYKSEN TAVOITTEET

Perehdytyksen tavoitteena on luoda turvalliset ja hyvät mahdollisuudet opiskelijan harjoittelulle sekä tukea opiskelijaa pääsemään osaksi työyhteisöä ja sen toimintaa. Tärkeää on se, että

- opiskelijan saapuminen harjoittelu yksikköön on hyvin suunniteltu etukäteen,
- perehdytykseen osallistuvat henkilöt ovat valmistautuneet opiskelijan vastaanottamiseen,
- opiskelijan perehdytys työyhteisöön, harjoittelu yksikköön ja sen toiminta käytäntöihin toteutetaan suunnitelmallisesti
- ensimmäisten päivien aikana,
- perehdytyksen tukena on päivitetty perehdytysmateriaali ja
- perehdytyksessä varmistetaan työelämän pelisäännöt, toimintamallit, arvot ja toimintaa ohjaavat periaatteet.

5. TEORIA JA KÄYTÄNTÖ

Opiskelijan ammatillisen kehittymisen kannalta on oleellista, että hän osaa käyttää toiminnassaan teoria- ja kokemustietoa. Opiskelija

- rohkaistuu käyttämään toiminnassa oppimaansa tietoa ja taitoja sekä
- voi harjoitella tiedon hankintaa harjoittelun aikana.

6. OPISKELIJA

Opiskelija hyötyy paheitten siitä, että harjoittelujakso toteutuu tavoitteiden mukaisesti ja se edistää opiskelijan ammatillista kasvua. Tämän toteutumiseksi opiskelija

- on tutustunut harjoitteluyksikköön ennen harjoittelun alkamista esimerkiksi internet-sivujen kautta,
- osallistuu perehdytykseen,
- on aktiivinen ja itseohjautuva ja vastaa tavoitteidensa saavuttamisesta,
- pyytää palautetta sekä ottaa sitä vastaan ja
- noudattaa työelämän pelisääntöjä ja turvallisuusohjeita.

7. OHJAAJA

Ohjaa ja mahdollistaa ja varmistaa yhdessä opettajan kanssa opiskelijan laadukkaan harjoittelun toteutumisen sekä opiskelijan oppimisen. Tämän toteutumiseksi ohjaaja

- on sisäistänyt opetusvelvollisuutensa ja sitoutunut siihen,
- on vastuussa ohjauksesta ja sen jatkuvuudesta,
- luo avoimen ja turvallisen ilmapiirin oppimiselle ja osoittaa opiskelijalle tavoitteiden mukaisia oppimis- ja kehittymistilanteita,
- antaa ja vastaanottaa palautetta sekä
- puuttuu tarvittaessa opiskelijan toiminnassa ilmeneviin epäkohtiin.

8. OHJAAJAKOULUTUS

- opiskelijoiden ohjaukseen osallistuvat uolehtivat tetojensa ja taitojensa kehittämisestä ja ylläpidosta ja

- ohjaajat osallistuvat opiskelijoiden ohjaukseen käsitteleviin koulutuksiin ja huolehtivat tiedon kulusta ja jakamisesta työyksiköissään.

9. OHJAAVA OPETTAJA

- tietää harjoittelun sisällön
- pitää yhteyttä opiskelijaan, ohjaajaan ja tarvittaessa yksikön opiskelijavastaavaan ja
- arvioi yhdessä ohjaajan ja opiskelijan kanssa harjoittelun toteutumista.

10. ARVIOINTI

Ohjauksen arvioinnissa korostetaan arviointitiedon merkitystä kehitettäessä työelämän ja oppilaitosten yhteistyötä. Tärkeää on, että

- opiskelija antaa palautetta työyhteisölle oppimisympäristöstä sekä ohjaajalle ohjauksesta ja ohjaussuhteesta,
- palautteita käsitellään harjoitteluyksiköissä oppimisympäristöjen kehittämiseksi ja
- oppilaitokset arvioivat harjoitteluyksiköitä oppimisympäristöinä.

COVER LETTER**28.4.2011****Dear Student**

I kindly request if you would be able to participate in the enclosed interview. The purpose of this interview is to develop the mentorship programme for the international exchange students in the Intermunicipal Hospital District of Southwest Finland. The purpose is to develop a consistent mentorship model. The data collection is an independent part of the EmpNURS-project. Permission to collect the data has given by the education manager. You can confirm your agreement to participate by signing the agreement paper and returning it to the interviewer.

Your participation in the interview is very important because the data will help us to develop our mentorship model. The results of the interviews will be confidential. You have the right to terminate the interview at any point. Declining to participate in the interview does not in any way affect your clinical practice.

This data collection is a part of my Master degree programme in Turku University of Applied Sciences. The tutor of this diploma work is senior lecturer.

Thank you for your participation

Elina Lauas

Ward manager, Master's student

tel: XXXXX

elina.lauas@students.turkuamk.fi

1. INTERVIEW, THE QUESTIONS

Atmosphere and staff:

- Can you tell me what kind of atmosphere you hope for in your next clinical practice?
- Can you tell me what in your opinion makes a good learning environment?
- Can you tell me what expectations you have regarding the staff?

Orientation, supervision and mentor:

- Can you tell me what kind of orientation you would like to receive?
- Can you tell me what kind of person makes a good mentor?
- Can you tell me what kind of supervision you would like to receive from your mentor?
- Can you tell me what are the most effective teaching methods?

Student:

- Can you tell me what are your aims for the next placement?
- Can you tell me have you made any preparations for your next placement?
- Do you have any concerns about your next practice placement?

2. INTERVIEW, THE QUESTIONS

Atmosphere and staff:

- Can you tell me what was the atmosphere like on your last placement?
- Can you tell me what kind of learning environment this was?
- Can you tell me how the other staff treated you?

Orientation, supervision and mentor:

- Can you tell me what kind of orientation you received?
- Can you tell me what kind of person your mentor was?
- Can you tell me what kind of supervision you received from your mentor?
- Can you tell me what kind of teaching methods she/he used?

Student:

- Can you tell me did you reach your aims in this clinical practise?
- Can you tell me did you make enough preparations for this placement?
- Can you tell me was there any difficulties on your placement?
- Can you tell me what were the good things on this placement?

The consent to be interviewed

I have been informed of this diploma work and I agree to be interviewed.

Date _____

Signature _____

Print name _____

Contact information
_____

TERVEYSALAN KANSAINVÄLISTEN VAIHTO- OPISKELIJOIDEN OHJAUKSEN HYVÄT KÄYTÄNTEET

Lähtökohtana ovat opiskelijaohjauksen laatusuositukset, jotka ovat käytössä VSSHP:ssa (Opiskelijaohjauksen laatusuositukset, 2010). Kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ohjaukseen liittyy erityispiirteitä, jotka ovat lisänä näihin kriteereihin.

1. Sopimukset ja resurssit

- oppilaitos vastaa opiskelijan terveydentilan sekä rikostaustan (lakipykälä) selvityksestä koulutus sopimusten ja lainsäädännön mukaisesti,
- harjoitteluyksikön opiskelijavastaava nimeää opiskelijalle 1-2 lähiohjaajaa.

2. Tiedottaminen

- opiskelija saa oppilaitoksesta tiedot yksiköstä, harjoittelun kestosta, yksikön yhteyshenkilöstä (opiskelijavastaava/lähiohjaaja), yksikköön saapumisajasta ja muista käytännön järjestelyistä.

3. Harjoitteluyksikön toiminta

- opiskelija osallistuu harjoitteluyksikön toimintaan omien tavoitteidensa, opiskeluvaiheensa ja osaamisensa mukaisesti.

4. Perehdytys

- käydään läpi yleisesti yksikön toimintaa sekä opiskelijan rooliin sisältyviä asioita,
- selvitetään työssäoloaikoihin ja poissaolojen ilmoittamiseen liittyvät käytännöt,
- opiskelijalle näytetään yksikön tilat, missä voi ruokailla ym.,
- opiskelija esitellään henkilökunnalle,
- opiskelijalle annetaan lista potilashoitoon liittyvistä sanoista suomeksi ja englanniksi tukemaan opiskelijaohjausta ja opiskelijan suomenkielen opettelua.

5. Teoria ja käytäntö

- opiskelijaa kannustetaan osallistumaan mahdollisimman monipuolisesti yksikön päivittäiseen toimintaan ja käyttämään oppimiaan tietoja ja taitoja,
- opiskelijaa kannustetaan itsenäiseen tiedon hankintaan mahdollistamalla tietokoneen käyttö, opiskelijalle ei kuitenkaan tilata omia mikroverkkotunnuksia,
- lähiohjaaja pyrkii järjestämään vierailuja muihin potilashoitoon liittyviin yksiköihin kuten poliklinikalle ja leikkausosastolle,
- lähiohjaaja voi suunnitella oppimistehtäviä eri päiville ja viikoille,

- suomenkielen käyttöön ohjataan päivittäisissä tilanteissa sanojen ja sanontojen avulla.

6. Opiskelija

- lähtötasokuvaus löytyy JobStepista,
- tekee omat tavoitteensa harjoittelujaksolle harjoittelun alkaessa,
- suunnittelee vuoronsa lähiohjaajan työvuorojen mukaisesti,
- noudattaa suomalaisen työelämän ja harjoitteluyksikön toimintaohjeita, jotka on selvitetty perehdytyksessä,
- on itse vastuussa omasta oppimisestaan,
- kuvaa kotimaansa terveydenhuollon järjestelmää omiin kokemuksiinsa perustuen ja esittää sen osastotunnilla.

7. Lähiohjaaja

- käy opiskelijan kanssa lähtötaso- ja tavoitekeskustelun,
- antaa jatkuvaa palautetta harjoittelun aikana,
- osoittaa opiskelijalle oppimistilanteita,
- nimeää poissaolopäivilleen korvaavan ohjaajan sekä varmistaa opiskelijaa koskevan tiedon välityksestä sijaiselleen, kuten opiskeluvaihe, tavoitteet ja oppimistehtävät.

8. Ohjaajakoulutus

- ohjaajat osallistuvat opiskelija-ohjaaja-koulutuksiin,
- VSSH:n muodostetaan kansainvälisten vaihto-opiskelijaohjaajien ryhmä, joka kokoontuu 1-2 kertaa vuodessa käsittelemään ajankohtaisia vaihto-opiskelijoiden ohjaamiseen liittyviä asioita. Opetuskoordinaattori toimii koollekutsujana. Ryhmään kutsutaan myös ammattikorkeakoulun terveystalon edustus.

9. Ohjaava opettaja

- luo edellytykset harjoittelujaksolle,
- on yhteydessä yksikköön harjoittelun aikana,
- lähiohjaaja on tarvittaessa yhteydessä ohjaavaan opettajaan, kuten ongelmatilanteissa.

10. Arviointi

- lähiohjaaja pitää loppuarvioinnin joko oppilaitoksen omien ohjeistusten tai opiskelijan kotimaan oppilaitoksen ohjeiden mukaisesti,
- lähiohjaaja ilmoittaa ohjaavalle opettajalle tiedon harjoittelujakson hyväksymisestä,
- lähiohjaaja pyytää opiskelijalta palautetta harjoittelujaksosta,
- opiskelija täyttää oppimisympäristön ja opiskelijaohjauksen laatukyselyn (CLES+T) internetissä jakson lopussa.